

Tarkastuslautakunta

Arviointikertomus 2022

Tarkastuslautakunta 11.05.2023 § 46

lapha.fi

Lapin hyvinvointialue
Lappi buresveadjinguovlu
Laapi pyereestvaijeemkuávu
Lappi pue'rrvääjjamvu'vdd

Sisällysluettelo

1. Puheenjohtajan katsaus	2
2. Tarkastuslautakunnan kannanotot ja kannanottojen vaikuttavuus	4
3. Tarkastuslautakunnan arviointitoiminta	6
3.1. Tarkastuslautakunnan tehtävät.....	6
3.2. Tarkastuslautakunnan kokoonpano.....	8
3.3. Tarkastuslautakunnan arviointityö käytännössä	8
4. Tavoitteiden toteutumisen arviointia	10
5. Erityiset arviointikohteet.....	12
5.1. Hyvinvointialueen valmistelu.....	12
5.1.1. <i>Organisointi</i>	14
5.1.2. <i>Hallintosäätö</i>	21
5.2. Talouden arviointia	23
5.3. Henkilöstön siirtymisen valmistelu.....	28
5.4. Hankinnat	31
5.5. Tekniset ja logistiikkapalvelut	33
6. Allekirjoitukset	36
7. Lähteet	37

1. Puheenjohtajan katsaus

Lapin hyvinvointialueen (Lapha) tarkastuslautakunnan päätarkoitus on hyvinvointialuelain mukaan mm. arvioida, ovatko aluevaltuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet toteutuneet ja onko toiminta ollut tuloksellista ja tarkoituksenmukaista. Vuosi 2022 oli tarkastuslautakunnan tarkoituksen toteuttamisen kannalta poikkeuksellinen, koska Laphan toiminta alkoi vasta vuoden 2023 alussa. Tämä arviointikertomus kohdistuukin valmisteluvaiheen toiminnan arviointiin.

Tarkastuslautakunnan työ alkoi 12.4.2022, jolloin pidettiin lautakunnan ensimmäinen kokous ja nimettiin lautakunnan asioiden valmistelija ja sihteeri sekä aloitettiin hyvinvointialueen tilintarkastuksen hankintamenettely. Tarkastuslautakunta laati jo vuodelta 2021 arviointikertomuksen, joka koski silloin toimineen väliaikaisen valmistelutoimielimen toimintaa.

Johtuen Laphan valmisteluvaiheen kiireisyydestä lautakunta hyväksyi arviointisuunnitelman ja työohjelman vuodelle 2022 vasta 28.9.2022. Vuotta 2022 koskeva arviointi on tehty noissa asiakirjoissa määritellyllä tavalla. Tarkastuslautakunnan toiminta sai vakaamman pohjan, kun lautakunnan alaisuuteen rekrytoitiin sisäisen ilmoittautumismenettelyn kautta tarkastuspäälliköksi terveystieteiden tohtori, oikeustieteen maisteri Riitta Erola, joka aloitti ensin osa-aikaisena ajalla 1.11.-31.12.2022.

Tarkastuslautakunnan työtä ovat ohjanneet sen hyväksymät arviointiperiaatteet ja viestintäsuunnitelma. Arvioinnin tehtävänä on edistää hallinnon ja päätöksenteon avoimuutta ja läpinäkyvyyttä sekä toimintatapojen kehittämistä. Arvioinnilla edistetään ja vahvistetaan palvelujen tuottamista hyvinvointialueen asukkaille asukaslähtöisesti ja tuloksellisesti.

Huolimatta siitä, että tämä arviointikertomus koskeekin valmisteluvaiheen toimintaa, on tarkastuslautakunta tehnyt joitakin havaintoja, joiden se toivoo vaikuttavan Laphan toimintaan tulevaisuudessa, sen lisäksi, että ne dokumentoidaan hyvinvointialueen tulevien historioitsijoiden iloksi. Havainnoista ehkä tärkein on se, että aluevaltuusto ei asettanut selkeitä toiminnan ja talouden tavoitteita vuodelle 2022. Toimintaa ohjasivat laista johdettavissa olevat tavoitteet ja poliittinen tilannearvio ja tahtotila, jotka ilmenivät niin valtuuston päätöksissä kuin hyvinvointialueen hallituksen toiminnassa.

Talouden osalta toimintaa ohjasi yleinen hyvän taloudenpidon periaate: pyrkimys tulojen ja menojen tasapainoon. Talouden osalta onnistuttiin hyvin, tilinpäätös osoittaa ylijäämää ennen tilinpäätössiirtoja. Toiminnan tärkein tavoite oli mahdollistaa palvelujen, henkilöstön, tilojen jne. turvallinen siirtyminen vuodenvaihteessa kunnilta ja muilta organisaatioilta hyvinvointialueelle. Sen tiedon nojalla, joka meillä on Laphan toimittua vuonna 2023 neljän kuukauden ajan, myös tämä toiminnallinen tavoite onnistuttiin saavuttamaan suhteellisen hyvin.

Toiminnan tarkoituksenmukaisen järjestämisen osalta tarkastuslautakunnan päähavainto on se, että Laphan toiminta oli vuonna 2022 hyvin virkahenkilö- ja hallitusvetoista. Lautakunta suosittaa, että tämän toiminnan järjestämistapa ei jäisi pysyväksi. Päätösvaltaa tulisi pystyä hajauttamaan ja luottamushenkilöelinten: hallituksen, lautakuntien ja valtuuston päätösvallan rajojen uudelleen määrittelyä tulisi harkita.

Tarkastuslautakunnan puheenjohtajana haluan kiittää kaikkia lautakunnan jäseniä hyvin sujuneesta yhteistyöstä vuoden 2022 aikana. Lisäksi haluan kiittää lautakunnan kuultavana olleita henkilöitä paneutumisesta lautakunnan esittämien kysymysten vastaamiseen ja erityisesti niistä kriittisistä huomioista, joita vastuulliset, eri toimialojen edustajat arviointitilaisuuksissa esittivät. Lautakunnan toimintaan osallistuneet virkahenkilöt ovat tehneet erinomaista työtä.

Seuraava arviointikertomus, joka koskee tätä kuluvaan vuoteen, pystyy toivottavasti tarjoamaan valtuustolle tietoa hyvinvointialueen strategiassa ja muissa toimintaa ohjaavissa asiakirjoissa asetettujen tavoitteiden toteuttamisessa.

Tarkastuslautakunta toivoo, että jo tämän vuoden 2022 arviointikertomuksen havainnot ja suositukset voidaan käyttää Laphan tulevan toiminnan kehittämiseen vuoden 2023 aikana.

Rovaniemellä 4.5.2023

Vesa Puuronen

Tarkastuslautakunnan puheenjohtaja

2. Tarkastuslautakunnan kannanotot ja kannanottojen vaikuttavuus

Tarkastuslautakunnan johtopäätökset ja kannanotot on koottu taulukkoon 1.

Taulukko 1. Tarkastuslautakunnan johtopäätökset ja kannanotot.

Johtopäätös	Kannanotto
Vuoden 2021 arviointikertomuksen johtopäätösten seuranta	<p>Tarkastuslautakunnan esittämä huoli ICT-rekrytointien ja riittävän ICT-asiantuntemuksen saamisessa ei ole poistunut, vaan edelleen on vaikeuksia rekrytoida ICT-asiantuntijoita. Haaste on valtakunnallinen.</p> <p>Viestinnän osalta on onnistuttu rekrytoinneissa hyvin, mikä näkyy sekä ulkoisessa että sisäisessä viestinnässä ja viestinnän laadussa ja kattavuudessa.</p>
Vuodelle 2022 asetetut tavoitteet saavutettiin	<p>Turvallinen siirtymä ja palvelutuotannon jatkuminen keskeytyksittä vuodenvaihteessa 2022-2023 onnistuivat tavoitteen mukaisesti.</p> <p>Lapin hyvinvointialueen valmistelu on edennyt vuoden 2022 aikana kiireaikataulusta ja valmisteluresurssien vähyydestä huolimatta hyvässä hengessä, jota keskeisesti aluehallituksen päätöksenteko on tukenut.</p>
Organisointia on selkeytettävä	<p>Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että käynnistymisvaiheen organisaatio ei jää pysyväksi sekä tarvittavia ja selkeyttäviä muutoksia tehdään aiottuasti vuonna 2023. Hallintosäätöön tulee kirjata johtamisjärjestelmä kokonaisuudessaan.</p> <p>Esihenkilötasoja ja johtajien määrää tulee arvioida uudelleen sekä selkeyttää, miten palvelukokonaisuuksia palvelualueilla johdetaan. Delegointimatriisit selkeyttävät esihenkilöiden toimivaltaa ja vastuita.</p> <p>Sekä toimielin- että henkilöstöorganisaatiota ml. palvelualuemalli tulee arvioida uudelleen. Aluehallituksessa käsiteltäviä asioita tulee tarkastella tarkoituksenmukaisesti.</p>
Tilikauden tulos on ollut ylijäämäinen	<p>Vuoden 2022 osalta rahoitus oli riittävää. On perusteltua, että hyvinvointialueelle laadittiin kokonaisbudjetti.</p> <p>Taloudellisia ja toiminnallisia tavoitteita ei käsitelty aluevaltuustossa, mikä olisi kuitenkin tuonut käynnistymisvaiheen tavoitteille tarvittavaa selkänöjää ja arviointipohjaa.</p> <p>Tarkastuslautakunta katsoo, että hyvinvointialueen talouden valmistelua olisi voitu resurssoida vahvemmin, mutta tiedostaa samalla rekrytointihaasteet.</p>
Haasteena on talouden tasapainottaminen	<p>Vuodelle 2023 on tehty alijäämäinen budjetti (-43,2 miljoonaa euroa), joka tulee kattaa vuoteen 2025 mennessä. Talouden tasapainottaminen edellyttää merkittäviä rakenteellisia uudistuksia.</p>

[On panostettava osaan ja oikein mitoitettuun henkilöstöön](#)

Henkilöstön siirtyminen ja palkanmaksu tammikuussa 2023 toteutui suunnitelmien mukaisesti resurssoinnin vähyydestä ja rekrytointihaasteista huolimatta.

Muutoksessa ja sen johtamisessa henkilöstön palautumiseen ja työhyvinvointiin on kiinnitettävä erityistä huomiota.

Saamenkielisiä palveluja tuetaan verkostomaisesti Lapin hyvinvointialueen ulkopuolelle ja tämä edellyttää, että henkilöstössä on riittävästi saamen kielen taitoisia. Tarvittavan kielitaidon osalta voisi harkita erityisen kielilisen maksamista.

Tarkastuslautakunta katsoo, että niiden virkojen ja toimien osalta, missä saamen kielen taidolla on merkitystä, hakuilmoituksessa hallintosäännön mukaisesti tulisi olla maininta, että Lapin hyvinvointialueella saamen kielen taito voidaan katsoa erityiseksi ansioksi.

[Työnantajamaineeseen on panostettava](#)

Lapin hyvinvointialueen työnantajamaineeseen on panostettava. Tietoa kerätään systemaattisesti erilaisilla mittareilla.

Erittäin vaativissa muutostilanteissa olisi tärkeää panostaa työhyvinvointia ylläpitäviin rakenteisiin, joissa johtaminen ja esihenkilötyö on keskeisessä roolissa.

[Hankintaosaamisen varmistaminen on tärkeää](#)

Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä resurssoida hankintaosaamiseen riittävästi. Sopimushallinta tulee olla ajantasaista ja ennakoivaa. Tulee luoda kattava sopimusrekisteri.

Hankintaprosessit (pienhankinta, kansallinen, EU-hankinta, yhteishankinta) tulisi kuvata luotavaan toiminnanohjausjärjestelmään.

[Henkilöliikenteen kilpailutus on vietävä läpi mahdollisimman nopeasti](#)

Kuljetuspalvelujen kilpailutus on kestänyt aluehallituksessa pitkään, vaikka sopimukset ovat loppuneet useassa kunnassa jo vuoden 2022 loppussa.

Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä seurata, ettei kuljetuspalvelujen hinnat kilpailutusvaiheessa karkaa liian korkeiksi ja tehdä selvitys, millaista palautetta käyttäjiltä tulee mm. kyytien saatavuudesta ja viivästymisistä.

[MPK-toiminta tulee laajentaa koko Lapin hyvinvointialueelle](#)

Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että matkapalvelukeskuksen toiminta ulotetaan koko Lapin hyvinvointialueelle.

Tarkastuslautakunta jättää arviointikertomuksen vuodelta 2022 aluevaltuustolle käsiteltäväksi ja esittää, että aluevaltuusto pyytää aluehallitusta kokoamaan vastineet ja antamaan valtuustolle lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta, ja mihin tarkastuslautakunnan kannanottojen perusteella on ryhdytty.

---

3. Tarkastuslautakunnan arviointitoiminta

3.1. Tarkastuslautakunnan tehtävät

Tarkastuslautakunta on suoraan aluevaltuuston alainen lakisääteinen toimielin, jonka tehtävistä on säädetty hyvinvointialueesta annetun lain (611/2021) 125 §:ssä ja Lapin hyvinvointialueen hallintosäännössä (HS). Aluevaltuusto asettaa tarkastuslautakunnan hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä arvioinnin järjestämistä varten. Lautakunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan tulee olla valtuutettuja.

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on (125 §):

- 1) valmistella aluevaltuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat;
- 2) arvioida, ovatko aluevaltuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet hyvinvointialueella ja hyvinvointialuekonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla;
- 3) arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä taloussuunnitelmassa asetettujen tavoitteiden ja toimenpiteiden riittävyttä talouden tasapainotuksen kannalta;
- 4) huolehtia hyvinvointialueen ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta;
- 5) valvoa, että 89 §:ssä säädettyä velvollisuutta ilmoittaa sidonnaisuuksista noudatetaan, ja saattaa ilmoitukset aluevaltuuston tiedoksi;
- 6) valmistella aluehallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi.

Sen lisäksi, mitä hyvinvointialuelain 125 §:ssä määrätään, tarkastuslautakunta (HS 91 §)¹:

- 1) hyväksyy tarkastuslautakunnan arviointisuunnitelman;
- 2) seuraa tilintarkastajan tarkastussuunnitelman toteutumista ja tilintarkastajan tehtävien suorittamista sekä tekee tarpeen mukaan esityksiä tilintarkastuksen kehittämiseksi;
- 3) huolehtii, että tilintarkastusta varten on tarpeelliset voimavarat, jotka mahdollistavat tilintarkastuksen suorittamisen julkishallinnon hyvän tilintarkastustavan edellyttämässä laajuudessa;
- 4) tekee aloitteita ja esityksiä tarkastuslautakunnan, tilintarkastajan ja sisäisen tarkastuksen, sekä Valtiontalouden tarkastusviraston tehtävien yhteensovittamisesta tarkoituksenmukaisella tavalla;
- 5) valvoo sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista, saattaa sidonnaisuusilmoitukset tiedoksi aluevaltuustolle kerran vuodessa ja huolehtii sidonnaisuusrekisterin julkisten tietojen julkaisemisesta hyvinvointialueen verkkosivuilla,
- 6) on sidonnaisuusrekisterin rekisterinpitäjä;
- 7) vastaa tiedottamisesta sekä
- 8) päättää toimintaansa kuuluvien palvelujen hankinnoista, sopimuksista ja muista sitoumuksista.

¹ Aluevaltuusto hyväksyi 19.12.2022 § 134 hallintosäännön, johon tässä arviointikertomuksessa yleensä viitataan. Hallintosäännön pykälänumerointi on muuttunut. Mikäli viitataan aiemmin vuoden 2022 aikana hyväksytyihin hallintosäännön versioihin, on tämä merkitty selkeästi erikseen.

Aluehallitus voi poiketa tarkastuslautakunnan esityksestä lautakuntaa koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi ja talousarvioksi hyvinvointialueen hallintosäännön ja talousarvioesityksen yhteensovittamiseen liittyvästä perustellusta syystä. Tarkastuslautakunta laati oman talousarvioesityksensä vuodelle 2023 kokouksessaan 16.11.2022 § 47, joka lisättiin aluevaltuuston kokouksessa 19.12.2023 Talousarvio 2023 kohdaksi 6.1.5. ² Tarkastuslautakunta käsitteli käyttösuunnitelmaa 19.1.2023 § 14.

Tarkastuslautakunta tuottaa aluevaltuustolle objektiivista arviointitietoa toiminnan ja talouden ohjausta, kehittämistä sekä tulevaa päätöksentekoa varten. Arvioinnin objektiivisuutta varmistaa myös esteellisyysäännösten noudattaminen arviointien valmistelussa. Arvioinnin tehtävänä on edistää hallinnon ja päätöksenteon avoimuutta ja läpinäkyvyyttä sekä toimintatapojen kehittämistä.

Tarkastuslautakunta toimii hyvinvointialuelain mukaan muista lautakunnista poiketen suoraan valtuuston alaisena, mikä korostaa lautakunnan riippumattomuutta aluehallituksesta ja muusta toimivasta johdosta. Tarkastuslautakunta on hyväksynyt 16.2.2023 § 21 tarkastuslautakunnan arviointitoiminnan periaatteet. Arviointitoiminnassa vastataan kysymyksiin, millä tavalla arviointitoimintaa suoritetaan, ja mihin tietoon arviointi perustuu.

Tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman ja antaa aluevaltuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Arviointikertomus käsitellään aluevaltuustossa samassa kokouksessa kuin tilinpäätös. Lautakunta voi antaa aluevaltuustolle muitakin tarpeellisia pitämiään selvityksiä arvioinnin tuloksista. Aluehallitus antaa aluevaltuustolle lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta.

Tarkastuslautakunnan tehtävät - johtopäätökset:

- Tarkastuslautakunta on ainoa suoraan aluevaltuuston alainen lakisääteinen lautakunta, jonka tehtävänä on hyvinvointialuelain 125 § mukaan arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet hyvinvointialueella ja hyvinvointialuekonsernissa toteutuneet, ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksemukaisella tavalla.
- Tarkastuslautakunta tiedottaa ja raportoi tehtäviinsä liittyvistä asioista ensisijaisesti aluevaltuustolle.
- Tarkastuslautakunta on toimivasta johdosta ja muusta organisaatiosta riippumaton.
- Tarkastuslautakunnan tehtävänä on valmistella aluehallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi. Aluehallitus voi poiketa esityksestä vain perustellusta syystä.

² Aluevaltuusto 19.12.2023 § 137, Toiminta- ja taloussuunnitelma 2023–2025 Talousarvio 2023, s. 27-28

3.2. Tarkastuslautakunnan kokoonpano

Lapin hyvinvointialueen aluevaltuusto nimesi 2.3.2022 § 9 tarkastuslautakuntaan seuraavat henkilöt:

Jäsen:

Puuronen Vesa (puheenjohtaja)
Heikkinen Pekka (varapuheenjohtaja)

Eilittä Tuula
Erkkilä Akseli
Mäkitalo Arja
Laitinen Marja-Leena
Hurtig Erkki
Huusko Kalle
Salminen Päivi
Hokkanen Riitta (-2023)
Nevalainen Paula (2024-)
Kivioja Eila
Tolonen Timo
Palojärvi Leena
Huilaja Tiina
Kustula Kirsti

Varajäsen:

Stoor Olavi
Juuruspolvi Juhani
Kärenlampi Toini
Karvo Ari
Ilvesluoto Ulla
Vilmilä Merja
Lilja Jari
Holm Elina
Harju Markku
Nevalainen Paula
Hokkanen Riitta (2024-)
Ahola Maija
Perttunen Petri
Tikkala Hannu
Keski-Panula Ella
Näkkäläjäri Klemetti

Lapin hyvinvointialueen aluevaltuusto on päättänyt 31.8.2022 § 84 valita tarkastuslautakunnan 17.8.2022 § 20 esityksen mukaisesti Lapin hyvinvointialueen tilintarkastajaksi tilikausille 2022 ja 2023 kokonaistaloudellisesta edullisimman tarjouksen tehneen KPMG Oy Ab:n, vastuullisena tilintarkastajana JHT, KHT Katri Hokkanen. Tilintarkastuskertomus vuodelta 2022 käsitellään aluevaltuustossa 12.6.2023.

Tarkastuslautakunnan alaisessa ulkoisen tarkastuksen yksikössä lautakunnan arviointikertomusta ovat valmistelleet tarkastuspäällikkö Riitta Erola³ ja 1.5.2023 alkaen ulkoinen tarkastaja Jaana Koskela.⁴

3.3. Tarkastuslautakunnan arviointityö käytännössä

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on arvioida vuosittain, ovatko aluevaltuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet hyvinvointialueella ja hyvinvointialuekonsernissa toteutuneet, ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Aluevaltuuston toimikausi alkoi 1.3.2022 ja ensimmäisessä kokouksessaan 2.3.2022 aluevaltuusto valitsi

³ Tarkastuslautakunta 11.10.2022 § 35 ja 27.10.2022 § 39

⁴ Tarkastuslautakunta 16.3.2022 § 30

jäsenet eri toimielimiin. Aluevaltuusto ei asettanut vuodelle 2022 toiminnallisia ja taloudellisia tavoitteita ja tästä syystä aluevaltuuston asettamien tavoitteiden toteutumisen arviointia ei ole voitu tehdä.

Tarkastuslautakunnan arviointityö on lakisääteisesti suunnitelmallista (Taulukko 2). Lautakunta arvioi toimintaa ja taloutta määrittelemiensä arviointiperiaatteiden mukaisesti.⁵ Hyvinvointialueen strategiaa on alettu työstää loppuvuodesta 2022 ja on hyväksytty aluevaltuustossa 6.2.2023 § 5. Näin ollen arviointisuunnitelma toimikaudeksi 2023-2025 tehdään kevään 2023 aikana.

Tarkastuslautakunta hyväksyi 28.9.2022 § 30 arvioinnin työohjelmaan 2022 kuuluvat arviointikohteet. Tarkastuslautakunta kuuli vuoden 2022 arviointiin liittyen Lapin hyvinvointialueen johtavien viranhaltijoiden esittelyjä seuraavasti: 16.11.2022 henkilöstöjohtaja Marjo Kuittinen, 8.12.2022 hyvinvointialuejohtaja Jari Jokela, hankintapäällikkö Hilka Neuvonen ja tekninen johtaja Anne Korhonen sekä 19.1.2023 aluehallituksen puheenjohtaja Tapani Melaluoto.

Arviointi perustuu tarkastuslautakunnan arviointitilaisuuksissa saamiin tietoihin ja havaintoihin, tilintarkastajan raporteihin, toimintakertomus- ja tilinpäätöstietoihin ja muihin hyvinvointialueen asiakirja-aineistoihin sekä aluevaltuuston ja muiden toimielinten päätöksiin. Lisäksi hyödynnetään valtakunnallisia selvityksiä ja vertailuja.⁶ Kutsutut valmistautuivat arviointitilaisuuksiin etukäteen toimitettujen kysymysten avulla. Lautakunta kutsuu tarvittaessa myös normaaleihin kokouksiinsa asiantuntijoita. Tarkastuslautakunta voi pyytää arvioinnin kohteena olevilta yksiköiltä tietoja tai selvityksiä. Tarkastuslautakunnan arvioinnin tulokset raportoidaan vuosittain aluevaltuustolle osoitetussa arviointikertomuksessa.

Taulukko 2. Arviointikertomuksen valmistelun vuosiprosessi.

Kuukaudet	Valmistelun vaiheet
Kesäkuu	Arviointiperiaatteiden mahdollisista muutoksista päättäminen. Arviointisuunnitelman (nelivuotinen) mahdollinen tarkentaminen. Vuoden työohjelmasta päättäminen.
Elo–syyskuu	Arviointien toteuttamissuunnitelmista päättäminen.
Loka–tammikuu	Arviointitilaisuudet.
Tammi–huhtikuu	Arviointikertomuksen valmistelu useassa kokouksessa.
Huhtikuu	Keskustelutilaisuus hyvinvointialueen johtoryhmän kanssa.
Toukokuu	Arviointikertomuksen luovutus aluevaltuuston puheenjohtajalle. Arviointikertomuksesta viestintä eri sidosryhmille.
Touko-kesäkuu	Arviointikertomus aluevaltuustossa tilinpäätöksen käsittelykokouksessa.

⁵ Tarkastuslautakunta on hyväksynyt arviointiperiaatteet 16.2.2023 § 21

⁶ Arviointikertomus 2022 käytetyt lähteet on luetteloitu kappaleessa 7. Lähteet

Arviointikertomuksesta viestitään tarkastuslautakunnan viestintäsuunnitelman⁷ mukaisesti. Jokavuotisia kohderyhmiä ovat valtuutetut, hyvinvointialueen asukkaat, hyvinvointialuekonsernin johto, arviointikohteet ja media. Hyvinvointialueen asukkaille viestitään erityisesti verkkosivuilla⁸ ja Lapin hyvinvointialueen henkilöstölle intranetissä (Kaltio).

Tarkastuslautakunta päätti 16.3.2023 § 32 pyytää viestintäsuunnitelman⁹ mukaisesti kirjalliset kommentit (asiatarkastus) arviointikohteilta 5.4.2023 mennessä kappaleen 5. Erityiset arviointikohteet osalta. Vastuu arviointikertomuksen sisällöstä on kommentaista huolimatta edelleen tarkastuslautakunnalla. Asiatarkastuksen tarkoituksena on ollut lisätä arvioinnin luotettavuutta. Arviointikertomusta on lisäksi käsitelty hyvinvointialueen johtoryhmän ja arviointikohteiden kanssa keskustelutilaisuudessa 20.4.2023. Arviointikertomus 2022 luovutetaan aluevaltuuston puheenjohtajalle 22.5.2023 erillisessä luovutustilaisuudessa.

Tarkastuslautakunnan arvioinnin tarkoituksena on tuottaa lisäarvoa toiminnan kehittämiseksi toimenpidesuosituksin ja vaihtoehtojen pohdinnan kautta.¹⁰ Tarkastuslautakunnan kannanottojen perusteella aluevaltuusto pyytää aluehallitukselta lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta.¹¹

Arviointikertomuksen lukuohje:

- Kunkin luvun lopussa on siniselle pohjalle nostettu luvun tärkeimmät huomiot.
- Tarkastuslautakunnan kannanotot ja kannanottojen vaikuttavuus on esitetty niiden merkittävyyden vuoksi heti puheenjohtajan katsauksen jälkeen luvussa 2.
- Taulukossa 1. (sivut 4-5) on esitetty tarkastuslautakunnan kunkin luvun sinisellä pohjalla esitetyistä huomioista kiteytetty yhteenvedonomainen johtopäätös ja siitä johdetut kannanotot.
- Taulukon 1. Johtopäätössarakkeessa on mahdollista ”porautua” suoraan kunkin erityisen arviointikohteen johtopäätöksiin (em. huomiot sinisellä pohjalla), mikä helpottaa arviointikertomuksen olennaisten asioiden hahmottamista.

4. Tavoitteiden toteutumisen arviointia

Sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallisia tavoitteita¹² on yhteensä yksitoista, joiden seuraamista varten on asetettu mittarit. Tavoitteet on ryhmitelty neljän yläperiaatteen alle, jotka havainnollistavat ja selkeyttävät tavoitteiden keskeisiä teemoja. Yläperiaatteita ovat: palvelujen laatu paranee, lisätään toiminnan vaikuttavuutta, sosiaali- ja terveydenhuolto on toimiva osa yhteiskuntaa sekä tiedon ja tutkimuksen merkitys kasvaa.

⁷ Tarkastuslautakunnan viestintäsuunnitelma vuoden 2022 arviointikertomuksesta hyväksyttiin 19.1.2023 § 12

⁸ <https://www.lapha.fi/>

⁹ Tarkastuslautakunnan viestintäsuunnitelma vuoden 2022 arviointikertomuksesta hyväksyttiin 19.1.2023 § 12

¹⁰ Tarkastuslautakunta 16.2.2023 § 21, Arviointiperiaatteet

¹¹ Laki hyvinvointialueesta 611/2021 125 §

¹² STM 2022:18, s.17

Valtakunnallisen hyvinvointialueuudistuksen tavoitteina¹³ on ollut turvata yhdenvertaiset ja laadukkaat sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut (sote-palvelut) sekä pelastustoimen palvelut hyvinvointialueella asuville, parantaa palvelujen saatavuutta ja saavutettavuutta, kaventaa hyvinvointi- ja terveyseroja, turvata ammattitaitoisen työvoiman saanti, vastata ikääntymisen ja syntyvyydenlaskun aiheuttamiin haasteisiin sekä hillitä kustannusten kasvua. Lisäksi tavoitteena on perus- ja erityistason palvelujen entistä parempi yhteentoimivuus, samoin kuin sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen ja pelastustoimen palvelujen saumattomuus.

Toiminnan ja talouden tavoitteet hyvinvointialueen valmisteluun on asetettu pääosin laissa sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaannpanosta (voimaannpanolaki, 616/2021). Laissa on erilaisia velvoittavia aikatauluja ja määrittelyitä mm. valmisteluvastuun siirtymisestä väliaikaiselta toimielimeltä aluevaltuustolle ja aluehallitukselle, henkilöstön siirtoon sekä itse muutoksen ajankohtaan.

Hyvinvointialueita on muodostettu yhteensä 21.¹⁴ Hyvinvointialueet ovat lähteneet eri lähtökohdista uudistukseen. Hyvinvointialueiden väestörakenteen sekä hyvinvointi- ja terveyserojen lisäksi sosiaali- ja terveydenhuollon aikaisempi järjestämistapa vaikuttaa kehittämistarpeisiin. Kuntayhtymäpohjaisilla alueilla lähtökohdat ovat olleet paremmat. Näillä alueilla monia toimintoja on jo aikaisemmin kehitetty koko alueen tasolla. Palveluverkon tiheys vaihtelee eri alueilla. Vuonna 2020 palvelujen saavutettavuus oli parhainta Uudellamaalla sekä muilla Etelä-Suomen väestöltään suurimmilla alueilla. Heikointa saavutettavuus oli Lapissa, Kainuussa, Etelä-Savossa ja Etelä-Karjalassa.¹⁵

Valtionohjausta vahvistetaan siten, että valtioneuvosto vahvistaa joka neljäs vuosi strategiset tavoitteet sosiaali- ja terveydenhuollolle ja pelastustoimelle. Hyvinvointialueiden tulee ottaa tavoitteet huomioon omassa toiminnassaan ja myös yhteistyösopimusten valmistelussa. Lisäksi sosiaali- ja terveysministeriö ja sisäministeriö neuvottelevat vuosittain hyvinvointialueiden kanssa niiden järjestämistä vastuulle kuuluvan sosiaali- ja terveydenhuollon toteutumisesta.

Väliaikainen valmistelutoimielin on päättänyt 16.12.2021 § 186 Lapin hyvinvointialueen vuoden 2022 talousarviosta. Talousarvion yhteydessä ei esitetty erityisiä tavoitteita vuodelle 2022, eikä aluevaltuusto ole niitä käsitellyt. Lapin hyvinvointialueen käynnistysvaiheen valmistelun tavoitteena on esitetty¹⁶ seuraavat: varmistaa turvallinen siirtymä (turvata hallittu järjestämistä vastuun siirto) ja selkeys sekä palvelutuotannon jatkuminen keskeytyksettä. Lisäksi tavoitteena on, että hyvinvointialue pystyy maksamaan henkilöstön palkat sekä lähettämään ja maksamaan laskunsa. Muutos on vuodenvaihteessa 2022-2023 ollut enemmän hallinnollinen, ei niinkään toiminnallinen.

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (järjestämislaki, 612/2021) 35 §:n mukaisesti hyvinvointialueiden järjestämisen sosiaali- ja terveydenhuollon alueellista yhteensovittamista, kehittämistä ja yhteistyötä varten on muodostettu viisi sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyöaluetta (YT-alue, YTA). Pohjois-Suomen YT-alueen muodostavat Kainuun,

¹³ <https://soteuudistus.fi/uudistus-lyhyesti>-24.1.2023,14:48

¹⁴ Laki sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaannpanosta (voimaannpanolaki, 616/2021 § 7)

¹⁵ STM 2022:18, s.13

¹⁶ Arviointitilaisuudet 8.12.2022 ja 19.1.2023

Keski-Pohjanmaan, Lapin ja Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueet. Yhteistyösopimus tehdään valtuustokausittain (36 §).

Yhteistyösopimuksen on edistettävä sosiaali- ja terveydenhuollon kustannusvaikuttavuutta, tuottavuutta, laatua, asiakas- ja potilasturvallisuutta, tarpeenmukaisuutta, yhdenvertaista saatavuutta, kielellisiä oikeuksia sekä palveluketjujen ja palvelukokonaisuuksien toimivuutta. Sopimuksessa on lisäksi varmistettava, että yhteistyösopimuksen perusteella sosiaali- ja terveydenhuoltoa antavassa toimintayksikössä on tehtävän hoitamiseksi riittävät taloudelliset ja henkilöstövoimavarat sekä osaaminen.

Yhteistyösopimusta laadittaessa on otettava huomioon järjestämislain 22 §:n mukaiset sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnalliset tavoitteet, väestön palvelutarpeet sekä väestön hyvinvoinnin ja terveyden seurantatiedot. Kunkin hyvinvointialueen aluevaltuusto hyväksyy YTA-sopimuksen ja sopimus astuu voimaan, kun kaikki aluevaltuustot ovat hyväksyneet sen. Pohjois-Suomen yhteistyöalueen yhteistyösopimus on hyväksytty kaikissa neljän hyvinvointialueen aluevaltuustoissa joulukuussa 2022.

Tavoitteiden toteutuminen - johtopäätökset:

- Valtakunnallisten hyvinvointialueuudistuksen tavoitteiden saavuttamiseen mennee useita vuosia. Tavoitteiden seuraamista varten on asetettu mittarit.
- Toiminnan ja talouden tavoitteet hyvinvointialueen valmisteluun on asetettu pääosin voimaanpanolaissa (616/2021)
- Aluevaltuusto ei ole erikseen hyväksynyt taloudellisia tai toiminnallisia tavoitteita vuodelle 2022.
- Käynnistymisvaiheelle on esitetty kaksi päätavoitetta: varmistaa turvattu siirtymä ja selkeys 1.1.2023 sekä palvelutuotannon jatkuminen keskeytyksettä.
- Pohjois-Suomen yhteistyöalueen yhteistyösopimus on astunut voimaan 1.1.2023 alkaen kaikkien neljän hyvinvointialueen (Kainuu, Keski-Pohjanmaa, Lappi ja Pohjois-Pohjanmaa) aluevaltuuston hyväksyttyä sopimus joulukuussa 2022.

5. Erityiset arviointikohteet

5.1. Hyvinvointialueen valmistelu

Eduskunta hyväksyi hyvinvointialueiden perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta koskevan lainsäädännön 23.6.2021. Myös laki hyvinvointialueesta (611/2021) tuli voimaan 1. päivänä heinäkuuta 2021. Laki sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaanpanosta (voimaanpanolaki)¹⁷ astui voimaan 1.7.2021.

¹⁷ Laki sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimen koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaanpanosta 616/2021

Voimaanpanolaissa määritellään eri pykälien voimaantulosta. Esimerkiksi hyvinvointialueen talousarvio ja tilinpäätös laaditaan hyvinvointialueesta annetun lain 13 luvussa sekä tarkastetaan mainitun lain 14 luvussa tarkoitetulla tavalla ensimmäisen kerran vuodelle 2021. Hyvinvointialueiden perustaminen tapahtui samana päivänä lakien voimaantulon kanssa 1.7.2021.

Väliaikaisen valmistelutoimielimen tehtävät ja toimivalta on määritelty voimaanpanolain 10 §:ssä. Hyvinvointialueen väliaikainen valmistelutoimielin vastasi hyvinvointialueen toiminnan ja hallinnon käynnistämisen valmistelusta siihen saakka, kunnes aluevaltuusto oli valittu ja aluevaltuuston asettama aluehallitus oli aloittanut toimintansa. Aluevaltuuston toimikausi alkoi 1.3.2022 ja ensimmäinen Lapin hyvinvointialueen aluevaltuuston kokous pidettiin 2.3.2022.

Lapin hyvinvointialue muodostuu 27 eri organisaatiosta: Lapin 21 kunnan¹⁸ sosiaali- ja terveyspalveluista, Lapin ja Länsi-Pohjan sairaanhoitopiirien kuntayhtymistä, Kolpeneen¹⁹ palvelukeskuksen kuntayhtymästä, Oulunkaaren kuntayhtymä Simon palvelujen osalta, Pelkosenniemen-Savukosken kansanterveystyön kuntayhtymästä ja Lapin pelastuslaitoksesta.

Valmisteluun osallistui toimeksiantosopimuksella 83 henkilöä ja virkaan tai toimeen valittuna 88 henkilöä vuoden 2022 aikana. Loppuvuoden 2022 aikana työntekijöiden määrä oli huomattavasti suurempi kuin kevään 2022 aikana, sillä vastuuhenkilöitä valittiin uusiin vastuutehtäviin, joissa he aloittivat joko osa- tai kokoaikaisesti loppuvuoden 2022 aikana.²⁰ Tilikauden aikana maksettiin palkkoja yhteensä 140 työntekijälle²¹ (samoja henkilöitä siirtyi toimeksiantosopimuksella työskennelleistä tultuaan valituksi palvelussuhteisiin). Henkilöstön edustus on ollut eri työryhmissä.

Tavoitteena on ollut varmistaa turvallinen siirtymä ja riittävä selkeys 1.1.2023 alkaen. Organisaatorakenteeksi on valittu linjaorganisaatio turvallisen siirtymisen varmistamiseksi ja kyse on nimenomaan käynnistymisvaiheen organisoinnista. Organisaation jatkotyöstäminen tulee ajankohtaiseksi alkusyksyllä 2023. Arviointikysymyksenä esitettiin arviointitilaisuuksissa Lapin hyvinvointialueen valmistelutilanne, organisointi sekä valmistelun haasteet ja resurssit.

Lapin hyvinvointialueen kuntien ja kuntayhtymien tekemien selvitysten perusteella hyvinvointialueelle siirtyvän henkilöstön määrä oli yli 7 600, siirtyviä lomapalkkavelkoja n. 50 miljoonaa euroa, vuokrattavia toimitiloja yli 400 ja siirtyviä sopimuksia lähes 5 000.²² Siirtyvä henkilöstömäärä ei ollut tarkka, ja hyvinvointialueelle siirtyi yhteensä 7 641 henkilöä, joista oli virkasuhteessa 1 245 henkilöä ja työsuhteessa 6 396 henkilöä. Vakinaisia palvelussuhteita oli 6 226. Henkilöstömäärässä eivät ole mukana vapaapalokuntalaiset, jotka eivät ole vakinaisessa palvelussuhteessa. Määräaikaisia työntekijöitä siirtyi 1 415. Erilaisia nimikkeitä on noin 400 ja suurin siirtynyt yksittäinen nimikeryhmä ovat lähihoitajat.²³

¹⁸ Enontekiö, Inari, Kemijärvi, Kemi, Keminmaa, Kittilä, Kolari, Muonio, Pelkosenniemi, Pello, Posio, Ranua, Rovaniemi, Salla, Savukoski, Simo, Sodankylä, Tervola, Tornio, Utsjoki ja Ylitornio.

¹⁹ Kolpeneen palvelukeskus kuntayhtymä sisältää Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen (POSKE)

²⁰ Aluehallitus 29.3.2023 § 120, Tilinpäätös ja toimintakertomus 2022, s. 18

²¹ Aluehallitus 29.3.2023 § 120, Tilinpäätös ja toimintakertomus 2022, s. 41

²² Aluehallitus 23.3.2022 § 30

²³ Aluehallitus 29.3.2023 § 120

Lapin erityisolosuhteet liittyvät erityisesti pitkiin välimatkoihin ja harvaan asumiseen. Väestön palvelutarpeiden osalta muutokset liittyvät väestön nopeaan ikääntymiseen sekä samanaikaiseen syntyvyyden laskuun ja vähenevään väestökehitykseen suurimmassa osassa Lappia. Väestötasoiset alueelliset erot hyvinvoinnin ja terveyden osalta ovat suuret. Tunnistetut suurimmat haasteet ikääntyneiden palvelujen järjestämisen lisäksi ovat erityisesti lasten ja nuorten mielenterveyden tukemisessa ja väestön korkeassa sairastavuudessa.

Yhdenvertaisuus palveluiden saatavuudessa ja saavutettavuudessa sekä henkilöstön saatavuuden ja osaamisen varmistamisen kysymykset ovat olennaisia näkökulmia, joihin tulee kiinnittää huomiota strategian toimeenpano-ohjelmissa ja niiden toimeenpanossa, jotta tulevaisuuden kehitystä voidaan hallita strategisten tavoitteiden mukaisesti. Myös asukkaiden turvallisuuteen liittyvät kysymykset ja niiden ratkaiseminen laajalla ja harvaan asutulla alueella ovat tulevaisuudessa entistäkin tärkeämpiä. Ennakoinnin merkitys korostuu jatkossa kokonaishallittavuuden näkökulmasta.²⁴

5.1.1. Organisointi

Hyvinvointialueiden organisaatiot ovat kuntien tavoin nk. duaaliorganisaatioita, jolla viitataan nimenomaan siihen, että on yhtäältä poliittinen ja toisaalta ammatillinen henkilöstö ja näiden näkökulmista kumpuava toiminta. Dualistisen periaatteen mukaan päätösvaltaa käyttää valtuusto, kun taas hallitus ja sen alainen hallinto vastaavat päätösten valmistelusta ja täytäntöönpanosta. Valtuusto voi itse päättää, mitä asioita se siirtää alemmille toimielimille, mutta vallitsevana ajatteluna hallinnon kehittämisessä kunnissa on ollut valtuuston päätösvalan siirtäminen muissa, kuin strategisesti keskeisissä asioissa alaspäin.

Aluevaltuusto käyttää hyvinvointialueen ylintä päätösvaltaa ja se päättää muun muassa hyvinvointialueen organisaatiosta, hallintosäännöstä, strategiasta sekä palvelua ohjaavasta sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämissuunnitelmasta sekä pelastustoimen palvelutasopäätöksestä. Lapin hyvinvointialueen aluevaltuustossa on 59 jäsentä.²⁵ Aluevaltuusto valitsi ensimmäisessä kokouksessaan 2.3.2023 aluevaltuuston puheenjohtajaksi Johanna Ojala-Niemelän (§ 7) ja aluehallituksen puheenjohtajaksi Tapani Melaluodon (§ 8). Aluevaltuuston 2.3.2022 valitseman aluehallituksen järjestäytymiskokous pidettiin 8.3.2022.

Hyvinvointialueen luottamushenkilöorganisaatiomallista päätettiin hallintosäännön (HS) hyväksymisen yhteydessä (Kuvio 1) ja lautakuntien jäsenet valittiin ensimmäisessä aluevaltuuston kokouksessa 2.3.2022:

- aluehallituksen alaisuudessa toimii kolme lautakuntaa: hyvinvointi- ja yhdyspintalautakunta (15 jäsentä), pelastus- ja valmiuslautakunta (15 jäsentä) ja osallisuus- ja asiakkuuslautakunta (15 jäsentä);
- aluehallituksen alaisuudessa toimii kaksi jaostoa: yksilöasioiden jaosto (HS 2.3.2022 § 33) ja henkilöstöjaosto (HS 2.5.2023 § 59); ja
- aluevaltuuston alaisuudessa toimivat saamen kielen lautakunta (13 jäsentä), tarkastuslautakunta (15 jäsentä) ja aluevaalilautakunta (5 jäsentä); sekä

²⁴ Aluehallitus 29.3.2023 § 120, s. 19

²⁵ Lapin hyvinvointialueen aluevaltuustoon valittiin 23.1.2022 aluevaaleissa yhteensä 59 valtuutettua seuraavasti: Suomen Keskusta 21, Suomen Sosialidemokraattinen Puolue 9, Vasemmistoliitto 8, Kansallinen Kokoomus 8, Perussuomalaiset 7, Lapin Sitoutumattomat -yhteislista 3, Vihreä liitto 2 ja Suomen Kristillisdemokraatit 1

- Lapin hyvinvointialueelle on perustettu kolme vaikuttamistoimielintä: nuorisovaltuusto (HS 2.3.2022 § 19), vanhusneuvosto (HS 2.3.2022 § 20) ja vammaisneuvosto (HS 2.3.2022 § 21).

Yksilöasioiden jaosto (7 jäsentä) tekee sellaiset sote-palveluihin liittyvät yksilöitä koskevat päätökset, jotka eivät kuulu viranhaltijoille. Lisäksi jaosto käsittelee viranhaltijoiden päätöksistä tehdyt oikaisuvaatimukset, jotka koskevat yksilökohtaista sosiaali- ja terveydenhuollon palvelua tai asiakasmaksuja.

Hyvinvointialuelain (611/2021) 33 § 6 momentin mukaan saamen kielen lautakunnan jäseniksi valitaan saamenkielisiä henkilöitä. Saatujen selvitysten ja julkisuudessa olleiden tietojen mukaan kaikki saamen kielen lautakuntaan valitut jäsenet ja varajäsenet eivät olleet saamenkielisiä henkilöitä.²⁶ Hyvinvointialuelain 43 § mukaan aluehallituksen tulee mm. vastata aluevaltuuston päätösten laillisuuden valvonnasta, joten aluehallituksen on syytä saattaa lautakunnan jäsenten valinta uudelleen aluevaltuuston käsiteltäväksi. Aluevaltuusto palautti kokouksissaan 2.5.2022 § 57 ja edelleen 6.6.2022 § 69 asian aluehallituksen uudelleen valmisteltavaksi.

Aluehallitus käsittelee asiaa kokouksessaan 16.6.2022 § 146 ja päätti perustaa 17.8.2022 § 212 saamenkielisten palveluiden valmistelun tueksi ohjausryhmän, joka koostuu saamen kielen lautakuntaan siihen mennessä nimetyistä varsinaisista jäsenistä. Ohjausryhmä toimii valmistelun tukena siihen saakka, kunnes saamen kielen lautakuntaan saadaan valittua jäsenet ja varajäsenet aluevaltuuston päätöksellä. Lautakunnan kokoonpanosta on tehty valitus hallinto-oikeuteen. Ohjausryhmän puheenjohtajana on toiminut saamen kielen lautakunnan puheenjohtajaksi valittu Laura Niittyvuopio-Valle.

Kuvio 1. Luottamushenkilöorganisaatio.

²⁶ Aluehallitus 27.4.2022 § 97

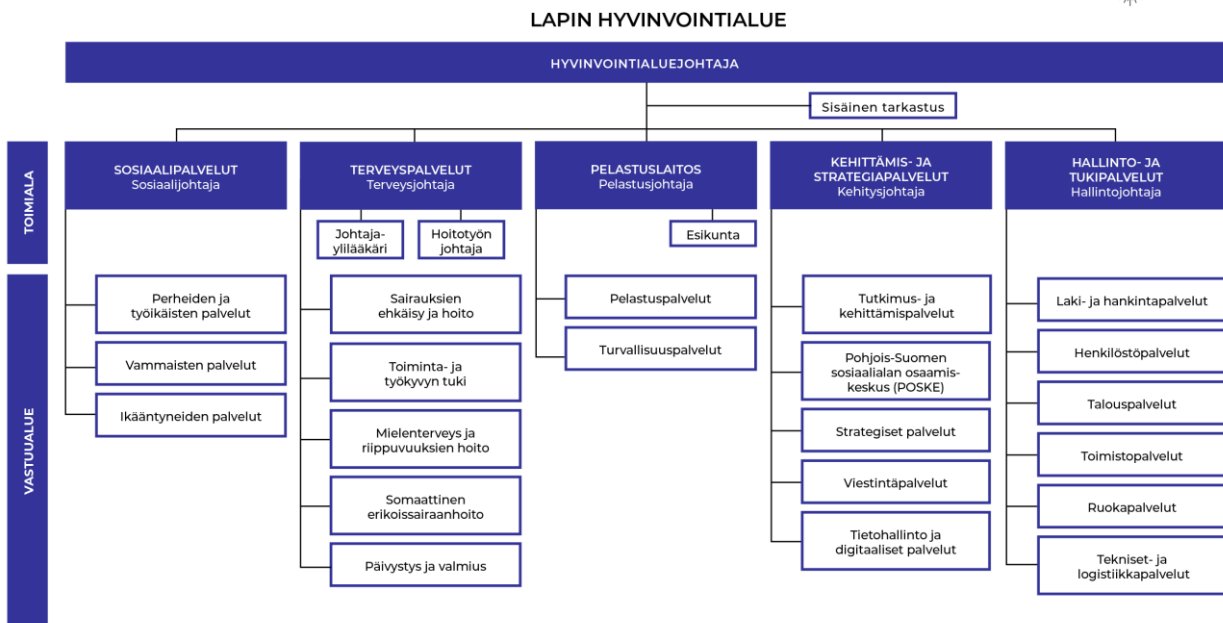
Hyvinvointialuelain mukaan hyvinvointialueen ja sen kuntien on neuvoteltava vähintään valtuustokausittain tehtäviensä hoitamiseen liittyvästä yhteistyöstä, tavoitteista ja työnjaosta. Osana yhteistyön rakenteita aluehallitus on asettanut²⁷ hyvinvointialueen ja kuntien neuvotelukunnan, joka toimii hyvinvointialueen ja kuntien neuvoa antavana yhteistyöelimenä.

Hallintosäännön²⁸ 23 §:n mukaan Lapin hyvinvointialueen toiminta jakautuu toimialoihin, joita ovat sosiaalipalvelut, terveystoimet ja pelastustoimi (pelastuslaitos). Toimialat voivat jakautua edelleen vastuualueisiin, vastuuyksiköihin ja tarpeellisiin alayksiköihin (Kuvio 2). Toimialojen lisäksi henkilöstöorganisaatiossa on tukitoimintoja, jotka voivat jakautua aluehallituksen päättämällä tavalla toimialoihin (kehittämisen- ja strategiapalvelut sekä hallinto- ja tukipalvelut) ja vastuualueisiin sekä vastuuyksiköihin ja tarpeellisiin alayksiköihin.

Rovaniemen Keskuspesula Oy laukaisee hyvinvointialueelle konsernirakenteen. Keskuspesulan omistavat hyvinvointialueeseen siirtyvät Lapin sairaanhoitopiiri (76,2 %) ja Kolpeneen palvelukeskuksen kuntayhtymä (9,8 %) sekä Rovaniemen kaupunki (14 %).

Organisaatorakenne on perinteinen ns. linjaorganisaatio. Tavoitteena on ollut varmistaa turvallinen siirtymä ja riittävä selkeys 1.1.2023 alkaen. Nyt kyseessä on käynnistymisvaiheen organisointi ja organisaation jatkotyöstäminen tulee ajankohtaiseksi jo alkusyksyllä 2023 erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen yhteensovittamisen näkökulmasta.

ORGANISAATIOKAAVIO – KOKO ORGANISAATIO

 lapha.fi

Kuvio 2. Lapin hyvinvointialueen henkilöstöorganisaatio.

Lapin hyvinvointialue on hankkinut ns. inhouse-yhtiöiden osakkeita, koska yhtiöiden palveluja tarvitaan uudistuksen ICT-muutoksen toteutuksessa. Väliaikainen valmistelutoimielin päätti vuonna 2021 inhouse -yhtiöiden pienosakkuuksista: LapIT Oy, Kuntien Tiera Oy, UNA

²⁷ Aluehallitus 25.5.2022 § 123

²⁸ Aluevaltuusto 19.12.2022 § 134

Oy, Sarastia Oy ja Esko Systems Oy sekä tammikuussa 2022 Istekki Oy (Taulukko 3). Valmistelutoimielimen rajoitetun toimivallan vuoksi kaupan yhteydessä sovittiin osakkeiden takaisinlunastusvelvollisuudesta ilman mitään erillistä korvausvelvollisuutta, jos hyvinvointialue ei halua jatkaa osakkeiden omistusta 31.12.2023 jälkeen.²⁹

Taulukko 3. Lapin hyvinvointialueen osakeomistukset.³⁰

Hyvinvointialueen osakeomistukset		
Yhtiö	Kpl-määrä	Hankintahinta
Lapit Oy	1	9 375,00 €
Kuntien Tiera Oy	15	30,00 €
Sarastia Oy	1500	6 510,00 €
UNA Oy	5	1 500,00 €
Esko Systems Oy, 3	1	1 500,00 €
Istekki Oy	5	9 527,50 €
Sansia Oy	1	2 000,00 €
Yhteensä		30 442,50 €

Hallintosäännön 24 §:n³¹ mukaan aluehallitus päättää toimialojen organisaatiosta ja tehtävistä siltä osin, kuin hallintosäännössä ei ole asiasta määrätty. Aluehallitus päättää myös tukitoimintojen organisaatiosta, nimistä ja tehtävistä siltä osin, kuin hallintosäännössä ei ole asiasta määrätty. Edelleen aluehallitus päättää toimialojen jakautumisesta vastuualueisiin. Hyvinvointialuejohtaja päättää vastuualueiden jakautumisesta vastuuyksiköihin. Toimialajohtaja päättää vastuuyksiköiden jakautumisesta tarvittaviin alayksiköihin.

Sosiaali- ja terveystalvueluissa on lisäksi aluehallituksen 29.6.2022 § 175 muodostamaa neljä palvelualueetta, jonka on katsottu olevan sisäinen organisoiminnin tapa, mikä ei näy asiakkaalle (Kuvio 3):

- Pohjoisen Lapin palvelualue (työnimi): Enontekiö, Inari, Kittilä, Kolari, Muonio, Pello, Utsjoki;
- Itäisen Lapin palvelualue (työnimi): Kemijärvi, Pelkosenniemi, Salla, Savukoski, Sodankylä;
- Kaakkoisen Lapin palvelualue (työnimi): Posio, Ranua, Rovaniemi; ja
- Lounaisen Lapin palvelualue (työnimi): Kemi, Keminmaa, Simo, Tervola, Tornio, Ylitornio.

Aluehallitus päätti,³² että kullakin neljällä palvelualueella on neljä alueellista vastuuyksikköä, joita johtaa vastuuyksikköjohtajat. Hallintosäännön³³ 47 §:n mukaan aluehallitus päättää muiden virkojen kuin hyvinvointialuejohtajan viran perustamisesta ja lakkauttamisesta sekä virkanimikkeen muuttamisesta. Muiden kuin hyvinvointialuejohtajan viran kelpoisuusvaatimuksista päättää aluehallitus (HS 55 §).³⁴ Tarkastuslautakunta päättää alaisensa viran ja toimen kelpoisuusehdoista. Viran tai virkasuhteen julistaa haettavaksi virkasuhteeseen ottamisesta päättävä viranomainen (HS 56 §).

²⁹ Aluehallitus 23.3.2022 § 30

³⁰ Aluehallitus 29.3.2023 § 120, Tilinpäätös ja toimintakertomus 2022, s. 39

³¹ Aluevaltuusto 6.6.2022 § 65

³² Aluehallitus 14.9.2022 § 175

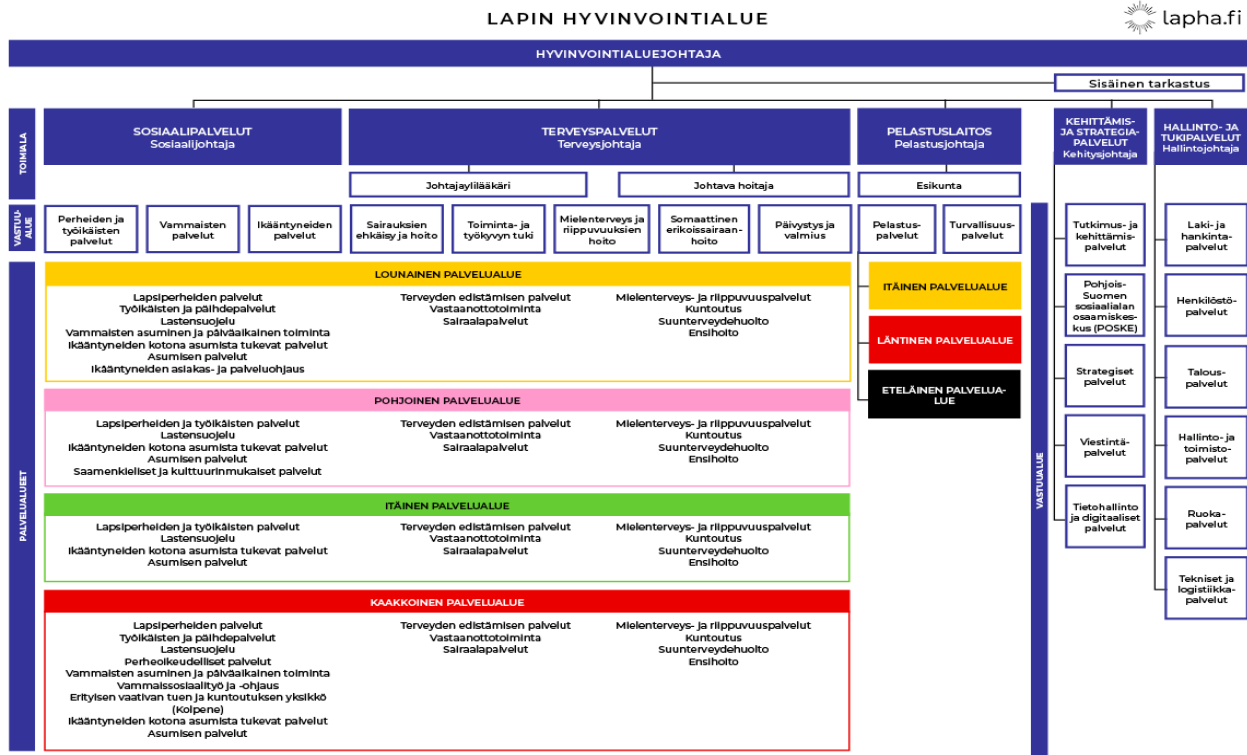
³³ Aluevaltuusto 6.6.2022 § 65

³⁴ Aluevaltuusto 19.12.2022 § 134

Aluehallitus perusti 21.9.2022 § 265 sosiaalipalveluihin yhteensä 25 palvelupäällikön virkaa sekä lisäksi terveystalujen vastuuyksiköiden johdon 10 virkaa (§ 266). Kaikki sosiaalipalveluiden ja terveystalujen vastuualueet ohjaavat ja tukevat sisällöllisesti ja ammatillisesti tarvittaessa kaikkien alueellisten vastuuyksiköiden toimintaa.

Terveydenhuollossa yleinen käytäntö johtamisessa on ollut ns. työpari johtaminen, jossa toimintaa johtavat yhdessä lääkärijohtaja ja hoitajataustainen johtaja. Tällä on katsottu toteutettavan osaltaan terveydenhuoltolain (1326/2010) 4 §:n säädöstä, jonka mukaan toimintayksikön johtamisessa on oltava moniammatillista asiantuntemusta, joka tukee laadukkaan ja turvallisen hoidon kokonaisuutta, eri ammattiryhmien yhteistyötä sekä hoito- ja toimintatapojen kehittämistä.³⁵ Näin ollen perusterveydenhuollon vastuuyksikössä on johtava lääkäri ja johtava hoitaja, joista jompikumpi on vastuuyksikön johtaja. Palvelualueiden vastuuyksiköjohtajien lisäksi sairauksien ehkäisy ja hoidon vastuualueelle suun terveydenhuoltoon tarvitaan johtava hammaslääkäri sekä suun terveydenhuollon johtava hoitaja.

Terveydenhuoltolain 4 § on sittemmin kumottu lailla terveydenhuoltolain muuttamisesta 8.7.2022/581 (voimaan 1.1.2023).

Kuvio 3. Henkilöstöorganisaation sisäinen organisointi.³⁶

Käynnistysvaiheen henkilöstöorganisaation muodostamisen keskeinen tavoite on ollut turvata hallittu järjestämisvastuun siirto ja selkeys sekä palvelutuotannon jatkuminen keskeytyksettä. Tämän vuoksi toimialajakoon (sosiaalipalvelut, terveystalut ja pelastuspalvelut) ei ole ollut syytä tehdä liian suurta ja hallitsematonta muutosta nykytilaan verrattuna. Organisaatorakenteen valmistelu jatkuu vuonna 2023. On kuitenkin syytä pohtia, onko valittu

³⁵ Aluehallitus 21.9.2022 § 266, HE 90/2010 vp., s. 94

³⁶ <https://lapitoy.sharepoint.com/sites/laphaintra-tietoa-hyvinvointialueesta/SitePages/organisaatiokaaviot.aspx>

organisointitapa viralliseen ja sisäiseen henkilöstöorganisaatioon tarkoituksenmukainen. Sosiaalipalvelujen toimialalla esihenkilötasoja on kuusi. Esim. kaakkoisen Lapin ikääntyneiden kotona asumista tukevien palvelujen työntekijällä on palvelualueella kolme esihenkilötasoa ja kolme virallisessa linjaorganisaatiossa.³⁷ Terveyspalveluista saadun tiedon mukaan terveyspalvelujen toimialalla on viisi esihenkilötasoa.³⁸

Hyvinvointialueen valmistelua on tehty aktiivisesti vuonna 2022. Työmäärä hyvinvointialueen valmistelussa on ollut valtava ja yhteisesti on tunnustettu se, että kaikkia tehtäviä ei ole mahdollista saada valmiiksi vuoden 2023 alkuun mennessä. Valmisteluun osallistui toimeksiantosopimuksella ja virkaan tai toimeen valittuna 171 henkilöä vuoden 2022 aikana.³⁹ Tili-kauden aikana maksettiin palkkoja yhteensä 140 työntekijälle⁴⁰ (samoja henkilöitä siirtyi toimeksiantosopimuksella työskennelleistä tultuaan valituksi palvelussuhteisiin). Suurin osa henkilöstöä siirtyi hyvinvointialueelle 1.1.2023.⁴¹

Hyvinvointialueiden valmistelijoiden työhyvinvointia seurattiin vuonna 2022 säännöllisesti.⁴² Tutkimustulosten perusteella erittäin vaativissa muutostilanteissa olisi tärkeää panostaa työhyvinvointia ylläpitäviin rakenteisiin, joissa johtaminen ja esihenkilötyö on keskeisessä roolissa. Valmistelutyössä ei kyetty hyödyntämään esihenkilötyön mahdollisuuksia ja työyhteisöjen keinoja tukea työn tekemistä ja työhyvinvointia, etenkin kun työhyvinvointia tukevia työprosesseja ja rakenteita ei ollut olemassa riittävästi ja työtä tehtiin niukoilla resursseilla. Harva seurantatutkimukseen vastanneista sai palautetta ja kannustusta esihenkilöltään, vaikka työpaine ja työmäärä oli poikkeuksellisen suurta.

Väliaikaisen valmisteluelimen tehtävistä ja toimivallasta säädetään laissa (voimaanpanolaki 10 §). Koska hyvinvointialueiden väliaikaishallinto teki hyvinvointialueita sitovia henkilöstöä koskevia päätöksiä ja sopimuksia toimivaltansa rajoissa, on myös väliaikaishallinnolla ollut velvollisuus noudattaa yhteistoimintalain periaatteita. Tämän vuoksi väliaikainen valmistelu-toimielin perusti 12.8.2021 § 21 väliaikaisen yhteistoimintaelimen toimikaudekseen (vuodelle 2022).

Hyvinvointialueesta annetun lain 43 §:n 1 momentin mukaan aluehallituksen tulee huolehtia hyvinvointialueen sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta. Lapin hyvinvointialueen valmistelun riskienhallinnan keskeisenä tavoitteena oli tunnistaa valmisteluvaiheeseen liittyvät riskit. Viranhaltijoiden laatima riskianalyysi käsiteltiin aluehallituksen kokouksessa 29.6.2022 § 179. Tunnistetut riskit painottuivat mm. osaavan henkilöstön riittävyyteen, talouteen ja maksuvalmiuteen, kunnilta hyvinvointialueelle siirtyvien sopimusten hallintaan ja analysointiin sekä HR- ja taloushallinnon järjestelmien käyttöönoton viivästymiseen.

Monen asian ja tehtävän osalta työ on vielä kesken. Esimerkiksi ICT-kokonaisuuteen on suunniteltu siirtymäaika vuosille 2023-2025, jonka aikana hyvinvointialueen asiakastietojärjestelmän käyttöönotto toteutetaan vaiheittain. Lapin hyvinvointialueen tietojärjestelmä-

³⁷ Sosiaalijohtaja Liisa Niiranen sähköpostiviesti 24.4.2023, 12:20, 3.5.2023, 10:54 ja 4.5.2023, 13:29

³⁸ Terveysjohtaja Miia Palon sähköposti 8.5.2023, 18:35

³⁹ Aluehallitus 29.3.2023 § 120, Tilinpäätös ja toimintakertomus 2022, s. 18

⁴⁰ Aluehallitus 29.3.2023 § 120, Tilinpäätös ja toimintakertomus 2022, s. 41

⁴¹ Aluehallitus 29.3.2023 § 120, Tilinpäätös ja toimintakertomus 2022

⁴² Laitinen *et al.* 2023

kenttä on hyvin hajanainen ja käytössä on yli 400 erilaista järjestelmää. Samoin hyvinvointialueen palkkausjärjestelmän rakentaminen vaatii useamman vuoden työstämisen. Työ käynnistyy vuonna 2023 ja kestää arviolta vuoteen 2024 asti.

Suurimman poliittisen päätöksenteon vastuun on kantanut aluehallitus valmistelijoiden tukena, joka on kokoontunut 8.3.2022 alkaen 26 kertaa vuonna 2022 ja käsitellyt 483 listasiaa (Taulukko 4). Aluehallituksella on ajalla 1.1.-28.2.2023 ollut viisi kokousta ja se on käsitellyt 96 asiaa. Lautakunnista pelastus- ja valmiuslautakunnalla on ollut vähiten (3) kokouksia vuonna 2022, eikä helmikuun loppuun 2023 mennessä kertaakaan.⁴³

*Taulukko 4. Lapin hyvinvointialueen toimielimet, kokousten ja asioiden (§) käsittelymäärät vuonna 2022.*⁴⁴

Toimielin	kokousten lkm	§ lkm	1. kokous
Aluehallitus	26	483	08.03.2022
Aluehallitus, henkilöstöjaosto	11	78	28.06.2022
Aluehallitus, yksilöasioiden jaosto	0	0	
Aluevaalilautakunta	0	0	
Aluevaltuusto	8	138	02.03.2022
Hyvinvointi- ja yhdyspintalautakunta	7	44	17.05.2022
Osallisuus- ja asiakkuuslautakunta	5	37	03.06.2022
Pelastus- ja valmiuslautakunta	3	29	21.06.2022
Saamen kielen lautakunta	0	0	
Tarkastuslautakunta	10	61	12.04.2022
Väliaikainen valmistelutoimielin	9	122	02.07.2021
Väliaikainen yhteistoimintaelin	9	78	03.05.2022

Aluevaltuusto on myöntänyt kahdelle luottamushenkilölle vuoden 2022 aikana eron Lapin hyvinvointialueen luottamustoimista; pelastus- ja valmiuslautakunnan jäsenen⁴⁵ sekä osallisuus- ja asiakkuuslautakunnan varajäsenen tehtävästä.⁴⁶

⁴³ https://lapha-julkaisu.tweb.fi/ktwebscr/epj_tek_tweb.htm

⁴⁴ <https://lapha.fi/paatoksenteke>

⁴⁵ Aluevaltuusto 31.8.2022 § 79

⁴⁶ Aluevaltuusto 21.11.2022 § 93

minnan järjestämiseen liittyvistä asioista ja määritellään hyvinvointialueen toimielin- ja viranhaltijarakenne sekä niiden väliset toimivalta- ja vastuusuhteet. Hallintosäntö on hyvinvointialueen hallinnon ja toiminnan keskeinen ohjausväline. Hyvinvointialueella on laaja harkintavalta toimivalta- ja vastuusuhteiden määrittelyssä.

Hyvinvointialuelain 96 § mukaan aluevaltuusto voi hallintosäännössä siirtää toimivaltaansa hyvinvointialueen muille toimielimille, luottamushenkilöille ja viranhaltijoille. Toimivaltaa ei kuitenkaan saa siirtää asioissa, joista aluevaltuuston on tässä tai muussa laissa olevan säännöksen mukaan päätettävä. Aluevaltuusto voi hallintosäännössä antaa hyvinvointialueen muulle 1 momentissa tarkoitetulle viranomaiselle oikeuden siirtää sille siirrettyä toimivaltaa edelleen. Näin siirrettyä toimivaltaa ei voida enää siirtää edelleen.

Lapin hyvinvointialueen hallintosäntöä on valmisteltu suunnitelmallisesti ja vaiheittain vuoden 2022 aikana. Aluevaltuusto on käsitellyt hallintosäntöä kokouksissaan 2.3.2022 § 5, 2.5.2022 § 59, 6.6.2022 § 65 ja 31.8.2022 § 80. Aluevaltuusto päätti, että hallintosäntöä täydennetään vuoden 2022 aikana siten, että se on kokonaisuudessaan valmis ennen kuin palvelujen järjestämisvastuu siirtyy hyvinvointialueelle 1.1.2023. Aluevaltuusto hyväksyi 19.12.2022 § 134 hallintosäännön Lapin hyvinvointialueelle. Aluevaltuusto perusti valmistelun tueksi 2.3.2022 § 5 hallintosäntötyöryhmän, joka on kokoontunut vuoden 2022 aikana 9 kertaa. Työryhmässä on käsitelty henkilöstöjaostoa, hallintosäännön palkkio-osiota sekä yleisesti organisaatorakennetta.

Viranomainen voi siirtää sille hallintosäännössä määrättyä toimivaltaa edelleen alaiselleen viranomaiselle. Se, jolle toimivaltaa on edelleen siirretty, ei voi enää siirtää toimivaltaa edelleen. Toimivallan siirtämistä koskevista päätöksistä tulee pitää ajantasaista luetteloa. (HS 45 §). Hyvinvointialuejohtaja ja toimialajohtajat voivat siirtää palvelussuhteeseen ottamisessa toimivaltaansa alaisilleen viranhaltijoille (HS 57).

Hallintosäännön 35 §:n mukaan mikäli toimivallasta ei ole säädetty laissa eikä määrätty hallintosäännössä tai edelleen delegointipäätöksessä, toimivalta on aluehallituksella, vähämerkityksellisissä asioissa kuitenkin hyvinvointialuejohtajalla. Hyvinvointialuejohtaja päättää (HS 41 §) mm. muista hyvinvointialuetta koskevista asioista, joita ei ole määrätty aluehallitukselle, muulle toimielimelle eikä delegoitu muille viranhaltijoille.

Vaikka Lapin hyvinvointialueen hallintosäännössä määritellään johtamisjärjestelmä, toimieliimet sekä tehtävien ja toimivallan jako eri toimielinten välillä, ei hallintosäännössä kuitenkaan ole mainittu em. sisäistä henkilöstöorganisaatiomallia lainkaan. Aluehallitus on siirtänyt toimivaltaa aluehallituksen päätöksellä 7.12.2022 § 445 ainoastaan sosiaalipalvelujen viranhaltijoille sekä talousasioissa (7.12.2022 § 440 ja 22.2.2023 § 76) ja henkilöstöasioissa (8.3.2022 § 9 ja 21.12.2022 § 481). Lapin hyvinvointialueen hankintaohje hyväksyttiin aluehallituksessa 29.6.2022 § 178. Aluehallitus hyväksyi 16.11.2022 § 364 toimivallan siirron hankinta-asioissa, sopimusten tekemisessä ja irtaimen omaisuuden luovuttamisessa.

Lisäksi aluehallitus on käsitellyt 31.10.2022 § 322 henkilöstöjaoston toimivaltaa ja tehtäviä sekä siirtänyt 9.11.2022 § 348 toimivaltaa siirtyviä sopimuksia koskevien lausuntojen ja kannanottojen antamiseen toimialajohtajille ja vastuualuejohtajille. Periaatteellisesti merkittävistä lausunnoista ja kannanotoista tuli edelleen antaa tieto aluehallitukselle. Toiminnan siirtymässä 1.1.2023 alkaen Lapin hyvinvointialueelle, aluehallitus varmisti turvallista siirtymää myös siirtämällä toimivaltaa vuodenvaihteen 2022-2023 erityistilanteita varten 21.12.2022 § 452.

Viranhaltijapäätöksiä toimivallan siirtämisestä muille viranhaltijoille ovat tehneet hyvinvointialuejohtaja (16.1.2023 vahingonkorvausten myöntäminen ja 28.2.2023 laskujen hyväksyjät ja tarkastajat) sekä terveysjohtaja (30.12.2022 päätösvallan delegoinnista eräissä henkilö-
töasioissa ja First Card -yrityskorttien haltijat terveyspalveluissa).

Hallintosäätö - johtopäätökset:

- Hallintosäätö on Lapin hyvinvointialueen ainoa pakollinen johtosäätö.
- Hallintosäätö on keskeinen työväline hyvinvointialueudistukselle asetettujen tavoitteiden käytännön toteutuksessa.
- Hallintosäätöä rakennettiin Kuntaliiton tekemän hyvinvointialueen hallintosäätömallin pohjalta.
- Aluevaltuusto perusti hallintosäätövalmistelun tueksi 2.3.2022 hallintosäätötyöryhmän ja hallintosäätöä täydentäminen eteni organisoinnin etenemisen mukaisesti.
- Hyvinvointialueen hallintosäätössä määritellään johtamisjärjestelmä, mutta palvelualueita tai niiden johtamista ei mainita hallintosäätössä lainkaan.
- Hallintosäätö saatiin kokonaisuudessaan valmiiksi tavoitteen mukaisesti ennen palvelujen järjestämistä vastuun siirtymistä hyvinvointialueelle 1.1.2023.
- Jatkodelegoinnit ovat osin puutteelliset ja delegointimatriisit tulee tehdä mahdollisimman pikaisesti, jotta esihenkilöiden toimivalta- ja vastuusuhteet ovat selkeät.

5.2. Talouden arviointia

Hyvinvointialueiden toiminta rahoitetaan pääosin valtion rahoituksella ja osaksi palvelujen käyttäjiltä perittävillä asiakasmaksuilla. Rahoituksesta säädetään lailla hyvinvointialueen rahoituksesta.⁴⁹ Rahoitus määräytyy laskennallisesti pääosin hyvinvointialueen palvelujen tarpeen sekä olosuhdetekijöiden (mm. hyvinvointialueen asukasmäärä, asukastiheys, saamenkielisyys) perusteella. Pelastustoimen rahoitukseen vaikuttaisi lisäksi riskikerroin. Valtion rahoitus on hyvinvointialueille yleiskatteellista.⁵⁰

Hyvinvointialueella ei ole itsenäistä oikeutta ottaa pitkäaikaista lainaa, mutta hyvinvointialue voi kuitenkin ottaa valtioneuvoston myöntämän lainanottovaltuuden puitteissa pitkäaikaista lainaa investointien rahoittamiseksi. Hyvinvointialueen tulee laatia investointisuunnitelma, jonka hyväksyvät osaltaan sosiaali- ja terveysministeriö ja sisäministeriö.

Voimaanpanolain (616/2021) 15 §:n mukaan valtio myöntää hyvinvointialueille valtionavustusta niiden toiminnan ja hallinnon käynnistämisen kustannuksiin vuosina 2021 ja 2022. Väliaikaisen valmistelutoimielimen on annettava aluevaltuustolle selvitys vuodelle 2021 ja 2022 myönnetyn määrärahan käytöstä.

⁴⁹ Laki hyvinvointialueiden rahoituksesta 617/2021 (voimassa 1.1.2023 alkaen)

⁵⁰ Valtionosuus on hyvinvointialueelle yleiskatteellinen tuloerä, jota ei ole korvamerkitty tiettyjen palvelujen järjestämiseen.

Uudistuksen voimaanpanolain mukainen väliaikainen valmistelutoimielin asetettiin 2.7.2021. Asettamispäätöksen teki Lapin liiton hallitus. Valmistelutoimielimeen valittiin osapuolten eli kuntien, sairaanhoitopiirin, erityishuoltopiirin ja pelastuslaitoksen esityksestä 13 varsinaista jäsentä ja varajäsenet. Lisäksi saamelaiskäräjät nimesi asiantuntijajäsenen.

Voimaanpanolain 10 § mukaan valmistelutoimielimen tehtävänä on ollut mm. päättää hyvinvointialueen vuosien 2021 ja 2022 talousarviosta. Väliaikainen valmistelutoimielin on päättänyt 16.12.2021 § 186 Lapin hyvinvointialueen vuoden 2022 talousarviosta, jossa toimintakulut ovat 6 505 845 euroa, toimintatuotot 2 897 417 euroa ja alijäämä 3 608 428 euroa.⁵¹ ICT-hankkeelle ei ole ollut siinä vaiheessa esitettävissä talousarviota.⁵²

Toimintatuotot perustuvat valtion talousarvioesitykseen, jonka mukaan valtiovarainministeriö on myöntänyt Lapin hyvinvointialueelle vuodelle 2022 valtionavustusta 2 897 417 euroa (vuonna 2021 myönnettiin 917 650 e). Valmistelutyöhön on arvioitu tarvittavan vuonna 2022 n. 50 henkilötyövuoden (htv) työpanos, joka talousarviossa on pääosin budjetoitu ostopalveluihin. Vuosina 2021 ja 2022 myönnettyjen valtionavustuksen käyttöön oikeuttavien kustannusten tulee syntyä suoriteperusteen mukaan viimeistään 31.12.2023. Käyttämättä jäänyt tai liikaa maksettu avustus tai sen osa tulee viivytyksettä palauttaa valtiovarainministeriölle.

Sote-ministeriryhmän 8.10.2021 julkaiseman tiedotteen mukaan ministeriöt arvioivat hyvinvointialueiden toiminnan ja hallinnon käynnistämisen valmisteluja ja myös siihen osoitettavan rahoituksen käyttöä ja riittävyyttä. Hyvinvointialueiden mahdollista lisärahoitustarvetta arvioidaan täytäntöönpanon edetessä ja siihen varaudutaan lisätalousarvioesityksissä vuonna 2022.

Hyvinvointialuelain 115 §:n mukaan aluevaltuusto hyväksyy talousarvion. Hallintosäännön 77 §:n mukaan⁵³ talousarvioon tehtävät muutokset on esitettävä aluevaltuustolle siten, että aluevaltuusto ehtii käsitellä muutosehdotukset talousarviovuoden aikana. Määrärahan muutosesityksessä on selvitettävä myös muutoksen vaikutus toiminnan tavoitteisiin ja tuloarvioihin.⁵⁴ Lapin hyvinvointialueen aluevaltuusto on käsitellyt muutoksia⁵⁵ talousarvioon 2022 kokouksessaan 6.6.2022 § 74, jolloin muutoksena hyväksyttiin:

- Lisätään tuloksi talousarviovuodelta 2021 siirtyvä määräraha 141 715 euroa.
- Lisätään tuloksi valtiovarainministeriön 28.3.2022 päätöksellä Lapin hyvinvointialueelle myönnetty lisämääräraha 7 547 739 euroa.
- Tehdään lisämäärärahavaraus palkkoihin 944 217 euroa ja palkkojen perusteella lasketut sivukulut 201 118 euroa.
- Tehdään muihin toimintakuluihin määrärahavaraus 1 914 165 euroa kohdennettavaksi tarpeen mukaan myöhemmin.
- Hyväksytään ICT-hankkeelle talousarvio vuodelle 2022: tulot 14 698 778 euroa ja kulut 15 578 529 euroa ja rahoituskulut 60 euroa.

⁵¹ Aluehallitus 23.3.2022 § 30

⁵² Aluevaltuusto 6.6.2022 § 74

⁵³ Aluevaltuusto 6.6.2022 § 65

⁵⁴ Aluehallitus 30.11.2022 § 375

⁵⁵ Tilinpäätösluvut sisältävät tehdyt muutokset talousarvioon 2022

- Todetaan, että ICT-hankkeen alijäämä 879 811 euroa katetaan valtiovarainministeriön myöntämällä lisämäärärahalla.⁵⁶

Aluehallitus on päätöksellään 27.4.2022 § 94 sitoutunut Vahva sote Lapin hyvinvointialueelle -hankkeeseen (VASA) ja toimimaan siinä suunnittelu- ja toteutuskumppanina. Hanke kokonaisuudessaan tulee siirtymään Lapin hyvinvointialueen vastuulle vuodesta 2023 alkaen. Vuoden 2022 aikana Lapin hyvinvointialue sitoutuu toimimaan osatoteuttajana koskien investointi 2 -osiota, mikä kohdentuu hyvinvoinnin monialaisen kansallisen palvelukonseptin suunnitteluun ja sen edellyttämään tiedonkeruu ja määrittelytyöhön. Hankkeelle on valmisteltu talousarvio suuruudeltaan 131 140 euroa.

Aluehallitus on päätöksellään 6.4.2022 § 73 sitoutunut Ikääntyneiden asumisen kehittämishankkeeseen. Tavoitteena on tukea ikääntyneitä ja kuntia ennakoimaan ikääntyneiden asumisen tarpeita ja varautumaan niihin, lisätä ikäystävällisten asumisvaihtoehtojen tarjontaa sekä kehittää asuinalueita ikääntyneille sopiviksi. Hankkeelle on valmisteltu talousarvio suuruudeltaan 133 200 euroa. Aluevaltuusto hyväksyi 19.12.2022 § 135 edellä mainittujen kahden hankkeen talousarviot hyvinvointialueen muutettuun talousarvioon 2022.⁵⁷

Voimaannpanolain 15 §:n 2 momentin mukaan väliaikaisen valmistelutoimielimen on annettava aluevaltuustolle selvitys vuodelle 2021 ja 2022 myönnetyn määrärahan käytöstä. Valtionavustuslain mukainen raportti vuodelle 2021 myönnetyn valtionavustuksen käytöstä tulee toimittaa valtiovarainministeriölle viimeistään 31.5.2023. Vuodelle 2022 myönnetyn valtionavustuksen käyttöä koskeva raportti tulee toimittaa viimeistään 31.5.2024. Hyvinvointialueen on laadittava tilinpäätös vuodesta 2021 lukien. Tilinpäätöksen tietoja voidaan hyödyntää valtionavustuksen käytön raportoinnissa.

Lapin hyvinvointialueen taloussuunnittelu on alkuvuoteen 2022 asti keskittynyt keräämään tietoa kuntien, kuntayhtymien ja pelastuslaitoksen talouden historia- ja nykytilatietoa tuloslaskelmasta ja talousarviosta (tilinpäätös 2020, talousarvio 2021, talousarvio 2022), investoinneista, tasetta koskevista tiedoista ja mm. lainoista ja poistosuunnitelmasta. Kerättävää tietoa on tarvittu mm. nykytilan kuvan luomiseksi ja pohjaksi vuoden 2023 talousarviolle ja vertailutiedoksi vuosien välille.

Aluehallitus on käsitellyt vuoden 2022 talouden toteutumaa asianmukaisesti neljä kertaa pääasiassa kolmen kuukauden toteumavälein.⁵⁸ Vuoden 2022 merkittävimmät riskit liittyivät ns. turvallisen siirtymän toteutumiseen. Uudistuksen toimeenpanon keskeinen tavoite etenkin loppuvuonna 2022 oli turvallisen siirtymän varmistaminen. Hyvinvointialueen oli varmistettava yhdessä kuntien ja kuntayhtymien kanssa, että hyvinvointialueen vastuulle siirtyvät sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen palvelut järjestetään häiriöttömästi, hyvinvointialueille siirtyvälle henkilöstölle maksetaan palkat ajallaan ja muut työnantajavelvoitteet toteutuvat asianmukaisesti. Turvalliseen siirtymään liittyi lähinnä ns. toiminnallisia riskejä, jotka koskivat päivittäistä toimintaa, prosesseja ja tietojärjestelmiä sekä henkilöstön osamista ja saatavuutta.

⁵⁶ Aluehallitus 11.5.2022 § 103, muutokset talousarvioon

⁵⁷ Aluevaltuusto 19.12.2022 § 135

⁵⁸ Talouden toteutuma, aluehallitus 11.5.2022 § 107 (1.-31.3.2022), 17.8.2022 § 221 (1.1.-30.6.2022), 14.9.2022 § 247 (1.1.-31.8.2022) ja 30.11.2022 § 176 (1.1.-30.9.2022)

Alkuperäinen talousarvio jouduttiin valmistelemaan 3,6 milj. euroa alijäämäiseksi. Talousarvion hyväksymisvaiheessa joulukuussa 2021 ei ollut vielä tietoa lisämäärärahojen myöntämisestä hyvinvointialuevalmisteluun, mutta jo pelkästään alustavat arviot valmistelun aiheuttamista toimintakuluista olivat merkittävästi isommat kuin tiedossa olevat valmistelumäärärahat. Valtionavustuspäätösten ja toiminnan tarkentumisen myötä on tehty talousarviomuutoksia vastaamaan mahdollisimman realistisesti käytettävissä olevin tiedoin käytännön valmistelun vaatimia resursseja.⁵⁹

Tilinpäätöksestä 2022 voidaan todeta, että saadut valtionavustuspäätökset ja siirrot vuodelta 2021 ovat olleet yhteensä 25,7 milj. euroa. Vuodelle 2022 siirretyt ja maksetut avustukset ovat olleet yhteensä 19,2 milj. euroa, joista on käytetty 11,4 milj. euroa. Vuodelle 2023 siirretään 7,77 milj. euroa maksettuja avustuksia.⁶⁰

Hyvinvointialueen valmisteluun saadut valtionavustukset on kirjanpidossa siirretty seuraavalle tilikaudelle, jolloin tilikauden tulokseksi on muodostunut 0 euroa (Taulukko 5). Vuoden 2022 osalta saadut avustukset ovat riittäneet hyvinvointialueen toiminnan valmistelun resursseihin ja toiminnan tavoitteiden saavuttamiseen siten, että hyvinvointialueen toiminnan käynnistäminen 1.1.2023 oli mahdollista.⁶¹

Merkittävin kuluerä valmistelussa oli palvelujen ostot (7 947 465,37 euroa). Palvelujen ostoihin kohdentui mm. toimintojaan siirtävien organisaatioiden veloitukset työntekijöiden valmisteluun kohdennetusta työajasta yhteistyösopimusten perusteella. Valmistelijat tekivät töitä täysi- tai osa-aikaisesti ja eripituisia jaksoja. Palvelujen ostoissa on myös erilaisia käytännön valmisteluun tarvittujen palvelujen kustannuksia, kuten tukipalveluiden ostaminen Lapin liitolta, konsulttipalveluita ja viestintään tarvittavia palveluita.⁶²

Koko hyvinvointialueen talouden toteuma koostuu varsinaisesta hyvinvointialuevalmistelusta, ICT-hankkeesta, VASA-hankkeesta, ikääntyneiden palveluasumisen kehittämishankkeesta sekä saamenkielisten sosiaali- ja terveystalouden palvelujen kehittämishankkeesta.⁶³

⁵⁹ Aluehallitus 29.3.2023 § 120

⁶⁰ Valtionvarainministeriön antaman ohjeen mukaisesti se osuus valtionavustuksista, joka jäi käyttämättä tilikaudella 2022 ja jota on mahdollista käyttää vielä vuonna 2023, esitetään vuoden 2022 tilinpäätöksessä tuloennakkona (siirtovelat). Siirtoveloista avustus tuloutetaan käytön mukaan tuloslaskelmaan.

⁶¹ Aluehallitus 29.3.2023 § 120, Tilinpäätös ja toimintakertomus 2022, s. 34

⁶² Aluehallitus 29.3.2023 § 120, Tilinpäätös ja toimintakertomus 2022, s. 28

⁶³ Aluehallitus 29.3.2023 § 120, Tilinpäätös ja toimintakertomus 2022, s. 27

Taulukko 5. Lapin hyvinvointialueen tuloslaskelma.⁶⁴

Koko hyvinvointialue						
Tuloslaskelma	TA 2022	TA-muutokset (Muutettu TA - TA)	Muutettu TA 2022	Toteuma TP 2022	Poikkeama € (TP - Muutettu TA)	Toteuma % (TP / muutettu TA)
Toimintatuotot						
Tuet ja avustukset valtiolta	2 897 417,00	22 594 232,00	25 491 649,00	11 386 470,83	-14 105 178,17	44,67 %
Muut tuet ja avustukset		58 340,00	58 340,00	18 508,89	-39 831,11	31,73 %
Tuet ja avustukset yhteensä	2 897 417,00	22 652 572,00	25 549 989,00	11 404 979,72	-14 145 009,28	44,64 %
Toimintatuotot yhteensä	2 897 417,00	22 652 572,00	25 549 989,00	11 404 979,72	-14 145 009,28	44,64 %
Toimintakulut						
Palkat ja palkkiot	810 915,00	2 132 557,00	2 943 472,00	2 853 251,49	-90 220,51	96,93 %
Henkilösivukulut	43 750,00	442 330,00	486 080,00	455 358,67	-30 721,33	93,68 %
Palvelujen ostot	5 429 180,00	14 260 224,00	19 689 404,00	7 947 465,37	-11 741 938,63	40,36 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	52 000,00	66 600,00	118 600,00	52 863,12	-65 736,88	44,57 %
Vuokrat	51 000,00	227 708,00	278 708,00	86 424,94	-192 283,06	31,01 %
Muut toimintakulut	119 000,00	1 914 665,00	2 033 665,00	1 999,52	-2 031 665,48	0,10 %
Toimintakulut yhteensä	6 505 845,00	19 044 084,00	25 549 929,00	11 397 363,11	-14 152 565,89	44,61 %
Toimintakate	-3 608 428,00	3 608 488,00	60,00	7 616,61	7 556,61	12694,35 %
Rahoitustuotot ja -kulut	0,00	60,00	60,00	7 616,61	7 556,61	12694,35 %
Vuosikate	-3 608 428,00	3 608 428,00	0,00	0,00	0,00	
Satunnaiset tuotot ja kulut						
Tilikauden yli- / alijäämä	-3 608 428,00	3 608 428,00	0,00	0,00	0,00	

Tilikauden aikana maksettiin palkkoja kaikkiaan 2 694 124,05 euroa, josta 2 143 725,57 euroa yhteensä 140 työntekijälle. Luottamushenkilöpalkkioita maksettiin 147 henkilölle, yhteensä 547 842,28 euroa. Lomapalkkavaraus 194 003,71 euroa on tehty käytettävissä olevilla tiedoilla niiden henkilöiden osalta, joiden työsuhde on merkitty jatkuvaksi vuodenvaihteen yli. Tilintarkastuksesta vuonna 2021 ja 2022 on huolehtinut KMPG Ab Oy, vastuullisena tilintarkastajana JHT, KHT Katri Hokkanen. Tilintarkastuspalkkioita on maksettu vuonna 2022 yhteensä 5 600 euroa. Summa koostuu vuoden 2021 hyvinvointialueen tilintarkastuspalkkiosta (3 500 euroa) sekä tilikauden aikaisesta tarkastuksesta 1.1.-31.8.2022.⁶⁵

Strategisina ja taloudellisina riskeinä nousivat loppuvuodesta esiin kysymykset rahoituksen riittävydestä. Aluehallitus asetti 14.9.2022 § 249 talousarviokehysten vuodelle 2023 siten, että tilikauden yli-/alijäämä olisi 0. Talousarviovalmistelun etenemisen myötä aluehallitus päätti 16.11.2022 § 365 muuttaa talousarviokehystä siten, että se muodostuu enintään 30 milj. euroa alijäämäiseksi. Aluehallituksen päätöksen jälkeen marraskuussa julkaistiin valtion rahoituksesta laskelmat, joissa Lapin hyvinvointialueen rahoitus oli 10,9 milj. euroa pienempi kuin edellisissä laskelmissa. Talousarvio päättyi lopulta 43,2 milj. euroa alijäämäiseksi. Taloudellisia riskejä sisältyi myös Lapin keskussairaalan laajennushankkeen kustannusraamin pitävyyteen.

⁶⁴ Aluehallitus 29.3.2023 § 120, Tilinpäätös ja toimintakertomus 2022, s. 33

⁶⁵ Aluehallitus 29.3.2023 § 120, Tilinpäätös ja toimintakertomus 2022, s. 41

Talousarvio vuodelle 2023 hyväksyttiin aluevaltuustossa 19.12.2022 § 137. Haasteena on ollut se, että tieto valtionrahoituksesta on elänyt ja heittänyt jopa 10 milj. euroa valtionvarainministeriön rahoituslaskelmissa, 27 eri organisaation talousarviota on yhdistetty yhdeksi Lapin hyvinvointialueen talousarvioksi, yhdistettävillä organisaatioilla on ollut erilaiset talousarviokäytänteet (mm. vyörytykset, yhteiskustannusten kirjaaminen) sekä siirtyvä tukipalveluhenkilöstö (siirtyvät henkilöt ja lukumäärä). On todettu, että talousarvio vuodelle 2023 on tehty ”sumussa” ja sitä joudutaan muuttamaan. Tavoitteet on niukasti kirjattuina.

Tietoteknisiä ongelmia on esiintynyt alkuvuonna 2023 mm. Rondo-ostolaskujärjestelmässä, mikä on aiheuttanut maksujen viivästymistä ja viivästyskoron maksuvelvollisuutta.⁶⁶

Talouden arviointi - johtopäätökset:

- Tilikausi on toteutunut asetettujen taloudellisten raamien mukaisesti.
- Valmistelijoiden työpanokseksi budjetoitiin n. 50 htv. Toteuma oli, että palkkaa maksettiin 140 työntekijälle.
- Rahoitusta ei käytetty kokonaisuudessaan, tulos oli ylijäämäinen ennen tilipäätössiirtoja.
- Tilinpäätöksessä kirjaustapana on merkitä 0-tulos, jolloin vuodelle 2023 siirtyy 7,77 milj. euroa käytettäväksi sekä valmisteluun että vielä käynnissä oleviin hankkeisiin.
- Rovaniemen Keskuspesula Oy laukaisee konsernirakenteen Lapin hyvinvointialueella 1.1.2023 alkaen.
- Vuoden 2023 talousarvio on alijäämäinen -43,2 miljoonaa euroa. Toiminnan ja talouden tasapainottamissuunnitelmassa tulee huomioida hyvinvointialueen tarkoituksenmukainen organisointi ja palvelujen järjestämistavat.

5.3. Henkilöstön siirtymisen valmistelu

Voimaantulolain (616/2021) 18 §:n mukaan sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen tehtävien ja tehtäviä hoitavan henkilöstön siirto kunnista ja kuntayhtymistä hyvinvointialueelle sekä hyvinvointiyhtymään katsotaan liikkeenluovutukseksi. Liikkeenluovutukseksi katsotaan myös kunnan tai kuntayhtymän palveluksessa olevien opiskeluhuollon psykologien ja kuraattoreiden siirtyminen. Samoin liikkeenluovutukseksi katsotaan myös tukitehtävien ja tehtäviä hoitavan henkilöstön siirrot, jos tehtävää hoitavan henkilön tosiasiallisista tehtävistä vähintään puolet on 18 §:n 1 momentissa tarkoitettujen tehtävien tukitehtäviä.

Hyvinvointialuejohtajaksi valittiin aluevaltuustossa 2.5.2022 § 60 Jari Jokela. Toimialajohtajat valittiin aluehallituksessa 16.6.2022 (pelastusjohtaja Markus Aarto, sosiaalijohtaja Liisa Niiranen ja hallintojohtaja Harri Tiuraniemi) ja 29.6.2022 (terveysjohtaja Miia Palo ja kehitysjohtaja Mikko Häikiö). Lapin hyvinvointialueen henkilöstöjohtajana aloitti Marjo Kuittinen

⁶⁶ Korkkolaki 633/1982 § 4 §

15.8.2022 alkaen 90 %:lla työajalla toimien samalla edelleen 10 %:n työajalla Lapin sairaanhoitopiiriin henkilöstöjohtajana. Kuittinen oli toinen henkilöstöasioiden vastuuvastuunvalmistelijoista 50%:n työajalla maaliskuusta elokuuhun 2022.

Joiltain osin henkilöstön rekrytoinnissa syntyi viiveitä, esimerkiksi pelastustoimen ja ICT-henkilöstön osalta. Vastuualuepäälliköiden ja asiantuntijoiden valinnat ovat edenneet syksyn 2022 aikana, osin valinnat ovat edelleen kesken. Sisäisesti on rekrytoitu satoja henkilöitä hyvinvointialueen eri tehtäviin.

Lappilaisen hyvinvoinnin perusta on jatkossa Lapin hyvinvointialue, jossa työskentelee 1.1.2023 alkaen 7 641 sote- ja pelastusalan ammattilaista. Eniten hyvinvointialueelle siirtyi hoitohenkilöstöä (3 826 henkilöä) ja toiseksi eniten sosiaalityön henkilöstöä (967 henkilöä). Kolmanneksi suurin siirtyvä ryhmä oli avustavissa tehtävissä työskentelevät (508 henkilöä) ja neljäntenä lääkärit (345 henkilöä). Siirtyneestä henkilöstöstä 1.1.2023 vakinaisia oli 6 226 ja määräaikaisia 1 415 henkilöä. Virkasuhteisia siirtyi 1 245 ja työsuhteisia 6 396.⁶⁷

Henkilöstöä siirtyi yhteensä 27 eri organisaatiosta: Lapin 21 kunnan sosiaali- ja terveystalvveluista, Lapin (LSHP) ja Länsi-Pohjan (LPSHP) sairaanhoitopiireistä, Kolpeneen palvelukeskuksen kuntayhtymästä, Oulunkaaren kuntayhtymästä Simon palvelujen osalta, Pelkosenniemen-Savukosken kansanterveystyön kuntayhtymästä ja Lapin pelastuslaitokselta. Henkilöstö siirtyy ns. vanhoina työntekijöinä liikkeenluovutuksella⁶⁸, jolloin voimassa olevat työ- ja virkasuhteeseen liittyvät oikeudet ja velvollisuudet säilyvät ennallaan. Tukipalvelutoiminnoista henkilö siirtyy kunnasta hyvinvointialueen palvelukseen, jos hänen tehtävistään vähintään puolet on sosiaali- ja terveydenhuollon tai pelastustoimen tehtäviä.⁶⁹

Työntekijät siirtyivät pääsääntöisesti tehtäviin Lapin hyvinvointialueen sosiaali- ja terveystalvveluihin sekä pelastuspalveluihin 1.1.2023. Myös yksityisille toimijoille ulkoistetut palvelut toimivat entiseen tapaan. Siirtyvät toimet ja virat, joihin henkilöstö siirtyy sellaisenaan, on käsitelty henkilöstöjaostossa 25.11.2022 § 55. Uusia toimia ja virkoja on käsitelty aluehallituksessa syksyn 2022 aikana useita kertoja.

Henkilöstön siirto edellytti, että sekä luovuttajaorganisaatiot (luovuttaja) että hyvinvointialue käyvät yhteistoimintalain 4 § ja 11 § mukaiset (itsenäiset) yhteistoimintamenettelyt (edustuksellinen yhteistoiminta). Lapin hyvinvointialueella yhteistoimintamenettelyt henkilöstön asemaan merkittävästi vaikuttavista muutoksista työn organisoinnissa käydään alkuvuodesta 2023 (välitön yhteistoiminta). Tämä koskee etenkin niitä yksittäisiä esihenkilöasemassa olleita henkilöitä, jotka eivät tulleet valituksi uusiin perustettuihin esihenkilövirkoihin. Alustavan arvioinnin mukaan noin 30 työntekijän palvelussuhteen ehtoihin olisi tarpeen tehdä muutoksia, johtuen toiminnallisista syistä.⁷⁰

Talousarviosta johtuvia yhteistoimintamenettelyjä ei ole suunniteltu. Vuoden 2022 aikana Lapin hyvinvointialueella oli väliaikainen yhteistoimintaelin, jolla oli yhteensä 9 kokousta, ja joissa käsiteltiin 78 lista-asiaa.⁷¹ Lisäksi käytiin yksittäisiä yhteistoimintamenettelyjä koskien mm. Nordlab laboratoriopalveluja ja muuttuvia tehtäviä.

⁶⁷ Aluehallitus 29.3.2023 § 120, Tilinpäätös ja toimintakertomus 2022

⁶⁸ Laki kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta 304/2003 § 25

⁶⁹ Voimaanpanolaki 616/2021 § 18

⁷⁰ Lapin hyvinvointialue, Kaltio. <https://lapitoy.sharepoint.com/sites/laphaintra-utiset/SitePages/utiset-Hyvinvointi-alueelle-siirtyneet-henkil%C3%B6t.aspx>

⁷¹ Kts. Taulukko 4. s. 20

Palkka- ja henkilöstöhallinnon tuotantokonversiot sujuivat loka-marraskuussa 2022 erittäin hyvin, vaikka testikonversioissa oli haasteita. Konversiolla tarkoitetaan siirtyvien henkilöiden tietojen siirtoa kuntien ja kuntayhtymien nykyisistä palkkajärjestelmistä hyvinvointialueelle Personec-palkkajärjestelmään. Hyvinvointialueen hallinto- ja tukipalvelujen toimialaan kuuluvan henkilöstöpalveluiden vastuualue vastaa koko hyvinvointialueen henkilöstö- ja palvelussuhde-asioiden hoidosta.

Lapin hyvinvointialueella puhutaan suomen kielen lisäksi kolmea eri saamen kieltä: pohjoissaame, inarinsaame ja koltansaame. Lapin hyvinvointialueen erityisenä tehtävänä on saamenkielisten palvelujen kehittäminen. Saamenkielisten palvelujen saanti ja tarjoaminen riippuu saamenkielisen henkilöstön saatavuudesta. Hallintosäännön 55 §:n mukaan saamen kielilain (1086/2003) 14 § mukaisesti saamen kielen taito katsotaan hyvinvointialueella erityiseksi ansioksi, vaikka sitä ei ole asetettu viran, toimen tai tehtävän kelpoisuusvaatimukseksi.

Henkilöstöön liittyviä haasteita tunnistettiin useita: tiettyjen asiantuntijoiden rekrytointivaikeudet sisäisellä haulla siirtyvästä henkilöstöstä (mm. henkilöstöpalveluissa neuvottelupäällikkö, ICT asiantuntijat), kunnista ei saatu aukotonta tietoa siirtyvistä tukipalvelutehtävistä tai henkilöistä, joilla yli 50 % työajasta oli liittynyt sosiaali- ja terveydenhuoltoon, valmistelussa olevien henkilöstöressurssien riittävyys sekä valmistelun rahoitus. Kunnista ja kuntayhtymistä siirtyvät ja valmisteluun rekrytoidut olivat siellä edelleen työssä olevia ja useat hoitivat samanaikaisesti sekä entisiä tehtäviään että lisäksi hyvinvointialueen valmistelua (mm. henkilöstöjohtaja, talousjohtaja). Henkilöstöön liittyvät haasteet kyllä tunnistettiin erittäin hyvin, mutta on syytä pohtia, miksi kaikkiin tilanteisiin ei varauduttu riittäväillä sijaisjärjestelyillä.

Hyvinvointialueuudistuksen onnistumisen edellytys on hyvinvoivat ja työssään jaksavat työntekijät. Hyvinvointialueita rakennettaessa oli ensiarvoista, että valmistelutyötä tekevät avainhenkilöt jaksavat työssään. Muutostilanne oli kuormittava, ja muutoksen johtamisen haaste alueilla oli suuri. Valmistelijoiden hyvinvointia, työkykyä ja työssä suoriutumista heikensivät työn paljous, työpaineiden runsaus, pitkät työpäivät ja heikkoudet työyhteisön toimivuudessa ja esihenkilötyössä.⁷² Henkilöstön jaksamisen ja hyvinvoinnin heikkeneminen on muutoksen onnistumisen kannalta keskeinen riskitekijä.⁷³

Valmistelutyössä ei myöskään kyetty hyödyntämään esihenkilötyön mahdollisuuksia ja työyhteisöjen keinoja tukea työn tekemistä ja työhyvinvointia, etenkin kun työhyvinvointia tukevia työprosesseja ja rakenteita ei ollut olemassa riittävästi ja työtä tehtiin niukoilla resursseilla. Täten vastaavissa erittäin vaativissa muutostilanteissa on tärkeätä panostaa myös työhyvinvointia ylläpitävien rakenteiden ja toimien rakentamiseen ja jatkuvuuteen. Työyhteisön toimivuudesta ja innovatiivisuudesta huolehtiminen voi olla keino parantaa työn tuottavuutta ja keventää yksittäisten työntekijöiden työkuormitusta.

---

⁷² Laitinen *et al.* 2023, s. 63

⁷³ Laitinen *et al.* 2023, s. 3

Henkilöstön siirtymisen valmistelu - johtopäätökset:

- Haasteena tunnistettiin asiantuntijoiden rekrytointivaikeudet sekä henkilöstöressurssien riittävyys, kun vastuvalmistelijat toimivat entisissä tehtävissään kunnissa tai kuntayhtymissä ja samanaikaisesti hoitivat hyvinvointialueen valmistelua.
- Palkka- ja henkilöstöhallinnon tuotantokonversiot sujuivat erittäin hyvin.
- Palkanmaksu toteutui suunnitellusti ja suhteellisen hyvin tammikuussa 2023.
- Palkkoprojektin riskit tunnistettiin hyvin ja riskeille määritettiin vastuuhenkilöt ja ennaltaehkäisevät toimenpiteet.
- Yhteistoimintamenettelyt käytiin lain edellyttämällä tavalla asianmukaisesti.
- Saamenkielisten palvelujen saanti ja tarjoaminen riippuu saamenkielisen henkilöstön saatavuudesta.
- Muutostilanteen valmistelu oli kuormittavaa, ja muutoksen johtamisen haaste oli suuri vuonna 2022.

5.4. Hankinnat

Hankinnat ja logistiikkapalvelujen vastuvalmistelijana on toiminut Hilikka Neuvonen Lapin sairaanhoitopiiristä (LSHP) toimeksiantosopimuksella 70 %:n työajalla 1.3.2022 – 31.8.2022. Logistiikan vastuvalmistelu siirtyi tekniselle johtajalle syyskuussa 2022. Neuvonen on toiminut hankintapäällikkönä ja hankintojen vastuuyksikön johtajana 1.11.2022 alkaen 80 %:n työajalla ja edelleen 20 %:n työajalla entisissä tehtävissään Lapin sairaanhoitopiirin hankinta- ja logistiikkapäällikkönä.

Hyvinvointialueella on keskitetty hankintapalvelut, vakuutuspalvelut ja irtaimen omaisuuden myynti. Tilaaminen (mm. koneet ja laitteet) ja sopimushallinta on keskitetty vain osittain. Yksikköön siirtyy hankintapäällikön lisäksi viisi vakituista ja kaksi määräaikaista hankinta-asiantuntijaa sekä yksi määräaikainen projektikoordinaattori. Lisäksi on perustettu virkoja ja toimia: hankintojen kolme erityisasiantuntijaa, sopimushallinnan asiantuntija ja hallintosuunnittelija. Yksikössä työskentelee yhteensä 14 henkilöä.

Siirtyviä sopimuksia on ollut yhteensä 4 878, joista määrällisesti eniten Lapin sairaanhoitopiiristä (LSHP, 1 315 kpl) ja Rovaniemen kaupungilta (511 kpl). Suurin sopimusmäärä käsittää ICT-sopimuksia (1 311 kpl) ja ostopalvelusopimuksia (1 241 kpl). Vuokrasopimuksia on siirtynyt yhteensä 480 kpl (Taulukko 5).

Taulukko 5. Siirtyvien sopimusten yhteenveto.⁷⁴

Yksikkö / LKM	kaikki sopimukset	IT-sopimukset	osto palvelut	osto tavarat	myynti palvelut	myynti tavarat	henkilöstö	rahoitus- ja leasing	vuokra	muut, mm. osakassopimukset, yhteistyö- ja kumppanuussopimukset ja jäsenosimukset, salassapitosopimukset, hanselin kilpailutuksiin liittymissopimukset	
Enontekiön kunta	69	18	15	7	0	0	7	2	11	9	
Inarin kunta	110	20	38	0	16	0	7	2	11	16	
Kemijärven kaupunki	151	54	44	1	10	0	1	21	3	17	
Kemin kaupunki	94	16	20	3	0	0	1	1	48	5	
Keminmaan kunta	53	4	24	0	0	0	2	0	2	21	
Kittilän kunta	73	15	44	2	0	0	0	8	0	4	
Kolarin kunta	103	26	28	1	0	0	1	4	7	36	
Muonion kunta	67	24	18	0	0	0	8	4	7	6	
Pelkosenniemen kunta	47	13	15	4	2	0	3	1	4	5	
Pellon kunta	127	44	48	2	2	0	5	9	6	11	
Posion kunta	57	24	12	1	0	0	0	1	3	16	
Ranuan kunta	62	22	28	0	0	0	3	0	7	2	
Rovaniemen kaupunki	511	53	224	22	36	0	8	2	72	94	
Sallan kunta	116	38	22	0	6	0	13	15	9	13	
Savukosken kunta	27	8	7	6	0	0	3	0	0	3	
Simon kunta	25	0	0	0	0	0	0	0	6	19	
Sodankylän kunta	177	47	33	0	14	9	2	42	11	19	
Tervolan kunta	77	11	37	0	0	0	7	0	4	18	
Tornion kaupunki	143	28	40	1	1	0	5	9	30	29	
Utsjoen kunta	71	15	32	1	1	0	2	1	3	16	
Ylitornion kunta	106	16	69	1	3	0	2	12	3	0	
Pelkosenniemen-Savukosken Kansanterveystyön kuntayhtymä	82	47	22	0	2	0	6	2	1	2	
Lapin sairaanhoitopiirin kuntayhtymä	1315	536	249	245	47	0	9	19	91	119	
Kolpeneen palvelukeskuksen kuntayhtymä	296	56	27	48	0	0	0	2	23	140	
Länsi-Pohjan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä	609	146	123	43	46	9	42	32	47	121	
Lapin pelastuslaitos	310	30	22	35	0	0	23	35	71	94	
YHTEENSÄ	4878	1311	1241	423	186	18	160	224	480	835	

Yhteishankintoja tehdään Pohjois-Suomen YTA-yhteistyöalueella, Hanselilta, Monetra Oy:ltä, Sarastia Oy:ltä ja Sansia Oy:ltä. Hankintatoimi on todennut, että hankintojen valmistelu olisi tullut aloittaa varhaisemmassa vaiheessa ja hankintojen edustus olla mukana väliaikaisen valmistelutoimielimen kokoonpanossa. Valmistelun haasteina tunnistettiin mm. seuraavat: hankintojen valmistelu oli aliresursoitu (ei omaa kilpailuttajaresurssia), valmisteluvastuut olivat osin epäselvät (hankinnan valmistelun laajuus sekä sopimusten siirron tehtävä) ja osaavan hankinta-asiantuntijatyövoiman saanti (kilpailukykyiset työsuhteen ehdot, työnantajamaine).

Kunnat olivat osin jättäneet tekemättä kilpailutuksia vuonna 2022, vaikka sopimuksia päättyi vuoden 2022 aikana, eikä hyvinvointialueen organisaatiossa ole ollut omaa kilpailuttajaresurssia käytettävissä. Kiireellisiä esille tulleita kilpailutuksia on kuitenkin tehty ja useita on ollut valmisteluprosessissa lähinnä sairaanhoitopiirien (LSHP ja LPSHP) resursseilla. Lisäksi on ostettu kilpailuttajakonsulttipalvelua, joka on ollut 8-10 kertaa kalliimpaa kuin omana työinä tehden.

Haasteena on myös ollut henkilöstön osaamisen aktiivinen ylläpitäminen ja kehittäminen, kun vastuuvastuut ovat tehneet samanaikaisesti hyvinvointialueen valmistelun ohella työtään mm. sairaanhoitopiireissä. Sopimuslakimiestä ei ole saatu rekrytoitua vuoden 2022 aikana, joka vastaisi mm. sopimushallinnan valmistelusta ja ohjeistuksesta. Hankintojen

⁷⁴ Lapin hyvinvointialueen aluehallitus 23.3.2022 § 31

osalta on käynnistetty hankintojen elinkaarijärjestelmäkokonaisuus –projekti (hankintojen suunnittelu-, kilpailutus-, sopimus- ja toimittajahallinta).

Lapin hyvinvointialueen hankintaohje hyväksyttiin aluehallituksessa 29.6.2022 § 178. Hankintaohjetta täydennettiin aluehallituksessa 16.11.2022 § 364 hyväksymällä toimivalta hankinta-asioissa, sopimusten tekemisessä ja irtaimen omaisuuden luovuttamisessa. Sopimushallinnan ohje tullaan valmistelemaan alkuvuonna 2023 rekrytoitavan sopimuslakimiehen toimesta. Materiaalin tilaaminen järjestelmistä tai muilla järjestelyillä –ohje valmistellaan logistiikkapalveluissa (on materiaalipalveluihin sijoittunutta toimintaa).

Hankinnat - johtopäätökset:

- Siirtyviä sopimuksia on yhteensä 4 878 kpl, joista eniten ICT- ja ostopalvelusopimuksia. Sopimushallinta on vaiheessa.
- Kunnat ovat osin jättäneet vuoden 2022 lopussa kilpailuttamatta päättyviä sopimuksiin.
- Kiireellisiä esille tulleita kilpailutuksia on tehty sairaanhoitopiirien resursseilla ja ostamalla kilpailuttajakonsulttipalvelua, joka on ollut 8-10 kertaa kalliimpaa kuin omana työnä tehtynä.
- Hankintaohje on tehty ja toimivalta hankinta-asioissa, sopimusten tekemisessä ja irtaimen omaisuuden luovuttamisessa on määritelty.

5.5. Tekniset ja logistiikkapalvelut

Teknisten ja logistiikkapalvelujen vastuualueella työskentelee yhteensä noin 500 henkilöä, kunnista siirtyviä noin 30 henkilöä. Vastuualuejohtaja, tekninen johtaja Anne Korhonen, on aloittanut 60 %:n työpanoksella 1.9.2022 alkaen. Vastuualueella on kolme vastuuyksikköä: kiinteistö- ja tilapalvelut, puhtaus- ja tekstiilihuoltopalvelut sekä logistiikka-, materiaali- ja henkilöliikennepalvelut. Toiminta-alueena on koko hyvinvointialue, myös maantieteellisesti katsottuna, mikä luo haastetta lähiesihenkilötyölle.

Vastuualueella on huollettavana kiinteistöjä ja toimitiloja 496 (noin 372 000 m²). Kiinteistö- ja tilapalvelut on kriittinen tukitoiminto. Palvelun katkeaminen voi lamaannuttaa ydintoiminnan täysin ja kiinteistö- ja tilapalveluilla on suora yhteys henkilö-, potilas-, laite- ja kiinteistöturvallisuuteen. Lapin hyvinvointialueelle siirtymä tuo tullessaan täysin uusia vastuita, kuten esim. toimitilahallinto sekä materiaali- ja logistiikkatoimintojen keskittyminen kahden sairaalan kautta tapahtuvaksi.

Hyvinvointialue vuokraa sosiaali- ja terveydenhuollon käytössä olevat toimitilat kunnilta vuokra-asetuksen (272/2022) mukaisesti 3 + 1 vuoden sopimuksella. Kuntien esitykset vuokrattavien tilojen vuokrista (pääomavuokra + ylläpitovuokra = kokonaisvuokra) on saatu pääsääntöisesti marraskuun 2022 aikana. Hinnat on tarkistettu laskemalla ne vuokra-asetuksen antamien laskentaperiaatteiden mukaisesti. Vuokrasopimusten laadinta jää vuodelle

2023 ja jokaista kuntaa koskeva kokonaisvuokra menee erikseen aluehallituksen hyväksyttäväksi.

Kaikki tarvittavat virat on saatu perustettua ja viranhaltijat valittua syys-lokakuun aikana 2022, mutta kaikkia virkoja ei otettu vastaan (esim. puhtauspalvelupäällikkö). Yhtenä syynä vastuualue katsoi olleen eriarvoinen palkkaus muihin yksikköjohtajiin nähden, vaikka yksikköjohtajien tehtäväkuvaukset ja vaatimukset ovat yhteneväisiä. Lisäksi uusia toimia esitettiin perustettavaksi aluehallitukselle lähes kolmekymmentä (päällikkö-, asiantuntija- ja työntekijävakanseja), mutta aluehallitus perusti vain yhdeksän. Tämän vuoksi jouduttiin turvautumaan määräaikaisiin työsopimuksiin talousarvion riittävyyden puitteissa.

Teknisten ja logistiikkapalvelujen riskeinä tunnistettiin osaamisen riittävyys, rekrytointien kiireellisyys ja palvelujen turvaamisessa onnistuminen. Riskin realisoituminen on erittäin korkea logistiikkapalvelujen kohdalla. Lähiesihenkilöitä ei ollut vielä tiedossa 1.1.2023 alkaen, eikä kaikkiin suorittaviin töihin ole tiedossa tekijöitä. Virat ja toimet on täytetty ensisijaisesti sisäisellä haulalla ja julkisiin hakuihin on turvauduttu vasta sen jälkeen, kun sisäinen haku ei ole tuottanut tulosta.

Teknisten ja logistiikkapalvelujen vastuualueen valmistelussa ovat olleet isot kokonaisuudet: kunnilta vuokrattavat toimitilat vuokra-asetuksen (272/2022) mukaisesti ja organisaation valmistelu (rekrytoinnit). Valmistelun resurssit ovat olleet aivan liian vähäiset (kolme henkilöä, joista kaksi osa-aikaisesti), eikä aika yksinkertaisesti ole riittänyt kaikkien asiakokonaisuuksien valmisteluun.

Logistiikkapalvelujen haasteena ovat laajat alueet ja toimintojen yhteensovittaminen. Logistiikkapalvelujen tuottajat ovat paikallisia toimijoita (mikroyrittäjiä). Vammais- ja kehitysvammalain mukaisten kuljetusten sopimuksia päättyy vuoden 2022 loppuun mennessä Pelkosenniemen ja Länsi-Pohjan alueella seuraavissa kunnissa: Kemi, Keminmaa, Tervola, Ylitornio ja Tornio. Lisäksi vuoden 2023 aikana sopimukset päättyvät Pellossa ja Kemijärvellä. Tavoitteena on ollut kilpailuttaa em. kuntien sopimukset syksyn 2022 aikana, jolla olisi turvattu kuljetuspalveluiden häiriötön jatkuvuus 1.1.2023 alkaen. Osana kilpailutusprosessia yhtenäistetään ja harmonisoidaan kuljetuspalvelujen toimintatapoja, esim. tilaus- ja laskutusmenetelmät.

Hyvinvointialueiden järjestämisvastuulle siirtyvät sosiaalihuollon tai terveydenhuollon lainsäädäntöön perustuvat asiakkaiden ja potilaiden kuljetukset. Henkilökuljetukset perustuvat sosiaalihuoltolakiin (shl, 1301/2014), terveydenhuoltolakiin (1326/2010), vammais- ja kehitysvammalain (vpl, 380/1987), asetukseen vammaisuuden perustella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista (759/1987) ja lakiin kehitysvammaisen erityishuollosta (519/1977). Lisäksi henkilökuljetusten järjestämisestä säädetään laissa liikenteen palveluista (320/2017).

Matkapalvelukeskus (MPK) siirtyy organisaationa sellaisenaan osaksi teknisiä ja logistiikkapalveluja Rovaniemen kaupungilta. Tällä hetkellä MPK tuottaa palvelua Rovaniemen kaupungin alueella, eikä henkilöstö riitä, jos toimintaa laajennetaan koko hyvinvointialueelle. Olemassa olevaa välityspalvelukokonaisuutta on mahdollista ottaa käyttöön koko Lapin hyvinvointialueella. Nykyiset sopimukset on tarkastettu tältä osin. Pelkän välityspalvelukokonaisuuden kilpailuttaminen vie vähintään 1,5 vuotta. Aluehallitus on päättänyt 31.10.2022 § 319, että hyvinvointialueelle siirtyvä matkapalvelukeskus vastaa tiedontuotannosta ja analysoinnista, kilpailutuksista, sopimuksista ja niiden valvonnasta, erikseen päätettäville osin kyytien välitystoiminnasta ja yhdistelystä sekä laskutuksesta ja raportoinnista.

Tavoitteena on sosiaalihuoltolain ja vammaispalvelulain mukaisten kuljetuspalvelutoiminnan yhdenmukaistaminen. Tämän vuoksi kilpailutuksissa on perusteltua käyttää aluehallituksen 31.10.2022 § 319 vahvistamat laatuvaatimukset, kelpoisuusehdot ja valintakriteerit. Edelleen aluehallitus käsitteli henkilökuljetuspalvelujen kilpailuttamista 22.2.2023 § 77. Päätös käynnistää shl- ja vpl-kuljetusten kilpailutus Inarissa, Kemijärvellä, Kolarissa, Muoniossa, Pellossa, Sallassa ja Sodankylässä syntyä aluehallituksessa vasta 1.3.2023 § 94. Sopimuskausi on 3 vuotta (vuosille 2023-2025) + 1 vuoden optio (vuodelle 2026), jonka kustannusarvio koko sopimuskaudelta on yli 3 miljoonaa euroa. Yli 3 miljoonaa ylittävistä hankinnoista päättää aluehallitus (HS 35 §).⁷⁵

Aluehallitus on käsitellyt henkilöliikennekuljetusten kilpailutusta Kemin, Keminmaan, Pelkosenniemen, Tervolan, Tornion ja Ylitornion kunnissa 10.8.2022 § 202; 17.8.2022 § 222; 5.10.2022 § 276; 5.10.2022 § 276; 19.10.2022 § 314; 31.10.2022 § 319 ja 21.12.2022 § 477. Hyvinvointialueelle siirtyvän matkapalvelukeskuksen palvelut otetaan käyttöön Lapin hyvinvointialueella uusien shl- ja vpl-kuljetuspalveluiden kilpailutusten yhteydessä.⁷⁶

Sopimuskauden määrittelyn taustalla on pohjoisen YTA-alueen matkapalvelukeskuksen selvitystyö ja yhteisen toiminnan mahdollinen käynnistyminen lähitulevaisuudessa. Lisäksi määrittelyssä on huomioitu kuntien eri aikaan päättyvät kuljetussopimukset ja tavoitteena on sovittaa henkilökuljetuksia koskeva sopimuskausi yhtenäiseksi koko hyvinvointialueella siirtymäajan jälkeen. Sopimuskauden kokonaishinta-arvio on n. 9,7 milj. euroa, joka ylittää EU:n kynnyksarvon. YTA-yhteistyösopimus koskee teknisten ja logistiikkapalvelujen osalta investointeja sekä varastointi- ja logistiikkapalveluja. Kummankin osalta tehtiin väljiä kirjauksia yhteistyöstä ja lähinnä sovittiin siitä, että yhteistyötä on syytä tehdä ja että tämän yhteistyön tarkentaminen aloitetaan hyvinvointialueiden toiminnan siirtyessä 1.1.2023.

Tekniset ja logistiikkapalvelut - johtopäätökset:

- Tekniset ja logistiikkapalvelut on keskeinen vastuualue, jonka hallintaan kuuluvat keskeisesti suuri määrä (492) kiinteistöjä ja toimitiloja.
- Kuljetuspalvelujen kilpailutus on kestänyt aluehallituksessa yli kuusi kuukautta, vaikka sopimukset ovat loppuneet useassa kunnassa jo vuoden 2022 lopussa. Tämä voi tarkoittaa hinnan korotuksia ja viivästymistä kuljetuspalveluiden saatavuudessa.
- Henkilökuljetusten kilpailutuksessa tullaan yhtenäistämään ja harmonisoimaan kuljetuspalvelujen toimintatapoja koko Lapin hyvinvointialueella.
- MPK tuottaa palvelua vain Rovaniemen alueella, mutta olemassa olevaa välityspalvelukokonaisuutta olisi mahdollista ottaa käyttöön koko Lapin hyvinvointialueella.

⁷⁵ Aluevaltuusto 19.12.2022 § 134

⁷⁶ Aluehallitus 18.1.2023 § 13

6. Allekirjoitukset

Tarkastuslautakunnan kokouksessa 11.5.2023

Lapin hyvinvointialueen tarkastuslautakunta

Puuronen Vesa
(puheenjohtaja)

Eilittä Tuula

Erkkilä Akseli

Mäkitalo Arja

Laitinen Marja-Leena

Hurtig Erkki

Huusko Kalle

Salminen Päivi

Hokkanen Riitta

Ahola Maija (varajäsen)

Tolonen Timo

Tikkala Hannu (varajäsen)

Huilaja Tiina

7. Lähteet

A. Kirjallisuus

Hyvinvointialueen hallintosäntömalli. Suomen Kuntaliitto, Helsinki 2021.

<https://www.kuntaliitto.fi/julkaisut/2021/2139-hyvinvointialueen-hallintosaantomalli>.
22.3.2023, 12:43

Kunnan hallintosäntö. Suomen Kuntaliitto, 2. uudistettu, täydennetty painos, Helsinki 2021. <https://www.kuntaliitto.fi/julkaisut/2021/2072-kunnan-hallintosaanto>.
22.3.2023, 12:50

STM 2022:18. Sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnalliset tavoitteet vuosille 2023-2026. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja, Helsinki. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/164463/STM_2022_18J.pdf. 2.3.2023, 11:52.

Laitinen, J., Selander, K., Nikunlaakso, R. & Reuna, K. 2023. Työterveyslaitos. Mitä kuuluu hyvinvointialuevalmistelijoille? -seurantatutkimuksen työhyvinvoinnin tilannekuva kiireisenä valmisteluvuonna 2022. <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/146431/TTL-978-952-391-098-0.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. 2.5.2023, 14:40.

B. Virallislähteet

Säädökset

Asetus vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista 759/1987
Korkolaki 633/1982

Laki kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijoista 304/2003

Laki hyvinvointialueesta 611/2021

Laki hyvinvointialueiden rahoituksesta 617/2021

Laki kehitysvammaisten erityishuollosta 519/1977

Laki liikenteen palveluista 320/2017

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 612/2021

Laki sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaanpanosta 616/2021

Laki terveydenhuoltolain muuttamisesta 8.7.2022/581 (voimaan 1.1.2023)

Saamen kielilaki 1086/2003

Sosiaalihuoltolaki 1301/2014

Terveydenhuoltolaki 1326/2010

Vammaispalvelulaki. Laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista 380/1987

Säädösvalmisteluaineisto

HE 90/2010 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle terveydenhuoltolaiksi sekä laeiksi kansanterveyslain ja erikoissairaanhoidon muuttamiseksi sekä sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain muuttamiseksi.

HE 241/2020 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle hyvinvointialueiden perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta koskevaksi lainsäädännöksi sekä Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirjan 12 ja 13 artiklan mukaisen ilmoituksen antamiseksi.

C. Muut lähteet

Arviointitilaisuudet

Häikiö Mikko, kehitysjohtaja. Arviointitilaisuus 16.2.2023.
Jokela Jari, hyvinvointialuejohtaja. Arviointitilaisuus 8.12.2022.
Korhonen Anne, tekninen johtaja. Arviointitilaisuus 8.12.2022.
Kuittinen Marjo, henkilöstöjohtaja. Arviointitilaisuus 16.11.2022.
Melaluoto Tapani, aluehallituksen puheenjohtaja. Arviointitilaisuus 19.1.2023.
Neuvonen Hilikka, hankintapäällikkö. Arviointitilaisuus 8.12.2022.

Asiakirja-aineistot

Lapin hyvinvointialue, aluehallitus 29.3.2023 § 120. Tilinpäätös ja toimintakertomus 2022.
Lapin hyvinvointialue, aluevaltuusto 19.12.2022 § 134. Hallintosääntö.
Lapin hyvinvointialue, tarkastuslautakunta 16.2.2023 § 21. Tarkastuslautakunnan arviointiperiaatteet.
Lapin hyvinvointialue, tarkastuslautakunta 19.1.2023 § 12. Tarkastuslautakunnan viestintäsuunnitelma.

Pöytäkirja-aineistot

Lapin hyvinvointialue, aluehallitus 23.3.2022 § 30. Tilinpäätös ja toimintakertomus 1.7.-31.12.2021. https://lapha-julkaisu.tweb.fi/ktwebscr/pk_asil_tweb.htm?bid=441. 6.2.2023, 11:59.
Lapin hyvinvointialue, aluehallitus 29.3.2023 § 120. Tilinpäätös ja toimintakertomus 2022.
Lapin hyvinvointialue, aluehallitus. Pöytäkirjat. <https://lapha.fi/paatöksenteko>. 20.1.2023, 8:20.
Lapin hyvinvointialue, aluevaltuusto. Pöytäkirjat. <https://lapha.fi/paatöksenteko>. 15.1.2023, 7:05.
Lapin hyvinvointialue, toimielinten kokoukset. <https://lapha.fi/paatöksenteko>. 11.1.2023, 10:15.